

Berättelse

om hwad i Riket och dess Styrelse sig tilldragit
sedan sista Riksdag;

Gifwen Stockholms Slott å Rikssalen den 18 Januari 1875.

Uti Berättelsen till senaste Riksdag omförmäldes, att en Handels- och Sjöfarts-traktat emellan de Förenade Rikena och Österrike-Ungern blifwit, den 3 November 1873, i Wien afflutad. Sedan denna Traktat varit underställd behandling och wunnit godkännande af Österrikisk-Ungerska Representationerna, har Hans Majestät Konungen densamma gillat och ratificerat den 8 April sifflidet år. Hans Majestät Kejsarens af Österrike-Ungern ratifikation är gifwen den 3 i samma månad. Ratifikationerna utweplades i Wien den 15 April.

Ratifikation
af Handels- och
Sjöfarts-
traktat med
Österrike-
Ungern.

Genom Ministeriella Noter, af den 9 Februari och den 1 April 1874, har öfwerenskommelse blifwit träffad angående de intyg, som skola företes, då Swenskt eller Norskt undersäte will i Tyssland eller Tyft undersäte will i Sverige eller Norge ingå äkten-
skap i Tyss-
land.

Rörande
intyg för
Swenskt eller
Norskt under-
säte, som will
ingå äkten-
skap i Tyss-
land.

Bih. till Riksd. Prot. 1875. 1:a Saml. 1:a Afd.

Riksdags-Berättelsen.

Deklarationer
om utbyte af
Svenska Kro-
nans tomt i
Moskwa mot
magasiner i
stadshuset i
Stockholm.

Efter det att sifflidne Riksdag lemnat bifall till Kongl. Maj:ts förslag i fråga om utbyte af den Svenska Kronan från äldre tider tillhöriga tomt i Moskwa emot de till Kejslerliga Rysska Regeringen upplåtta magasin i stadshuset i Stockholm, har, på grund af utweplade Ministeriella Deklaration, af den 21 Maj och 4 Juni sifflidet år, berörde utbyte den 1 Oktober egt rum.

Konferens i
Brüssel.

Uti den, på inbjudning af Kejslerliga Rysska Regeringen, under sifflidet år i Brüssel hållna konferens, för att taga i öfverwägande ett af nämnde Regering framställdt förslag till internationella bestämmelser rörande allmänna krigslagar och krigsbruk, har Kongl. Maj:t deltagit genom befullmäktigadt ombud, som undertecknat det wid konferensens slut den 27 Augusti uppsatta protokoll.

Om kustfart.

Till följd af Kongl. Storbritanniska Regeringens framställning om rätt till kustfart inom de Förenade Rikena för fartyg tillhörande Britiska besittningen Canada, har Kongl. Maj:t medgifwit en sådan rättighet att gälla från den 15 sifflidne Oktober så länge kustfarten emellan Canadiska hamnar lemnas för de Förenade Rikenas fartyg fri och obehindrad. Genom ett i Canada kungjordt guvernementsbeslut har denna rättighet till ömsesidig kustfart trädt i kraft.

Postkongress
i Bern.

Sedan Kongl. Maj:t under loppet af år 1873 antagit de utaf Kejslerliga Tyska Regeringen och Schweiziska Edsförbundet gjorda framställningar om de Förenade Rikenas deltagande i en internationel postkongress i Bern för äwägabringande af en allmän postförening, hafwa Kongl. Maj:ts ombud wid denna postkongress, som i anseende till mel- lankomna omständigheter först den 15 sifflidne September kunnat sammanträda, den 9 följande Oktober undertecknat ett fördrag angående

upprättande af en allmän postförening, afsedt att träda i kraft den 1 nästkommande Juli, jemte ett slutprotokoll och ett expeditionreglemente. Under afväntan på Frankrikes tillträde har emellertid, enligt emellan öfriga deltagande makter träffad öfwerenskommelse, ratifikation af detta fördrag icke ännu egt rum.

Jemlikt de till Justitie-Statsministern från domstolar samt polis- och verkställande myndigheter inkomna uppgifter, har antalet af år 1873 Justitie-Statsministerns embetsberättelser. afhängiggjorda mål och ärenden varit:

af twistemål	24,353,
deribland konkurs- och urarswamål	306,
och hofstillnads-mål utan sammanhang med konkurs	82;
af alla konkurs- och urarswaärenden, utan afseende derå, huru- wida twistefråga i dem till domstols afgörande hänfsjutits	720;
af skuldfordrings-mål hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande	37,789;
af civila ansöknings- och anmälningens-ärenden	167,460;
af ekonomi-, politi-, förwaltnings- och verkställighets-ärenden	176,220;
af brottmål	52,207.

Under år 1872 hafwa i första instans åtalats lagöfwerträdelsor

till antal af	42,997,
och blifwit sakfällde	35,142,
deraf män	32,200,
» qwinnor	2,942;
bland hwilka blifwit dömda:	
till döden	2,
» straffarbete	1,729,
» fängelse	622,
» annan urbota bestraffning	213,

till endast böter	32,571,
att å allmän inrättning till wård eller uppfostran infättas	5;
dödsstraff verkställdes år 1872	1.

Förordnande
af en Lagbe-
redning m. m.

Med anledning af Riksdagens i skrifwelse den 17 Maj följande år angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Andra Hufvudtitel gjorda framställning om behandlingen af sådana ärenden, som under senare åren varit af en lagbyrå handlagda, samt om förordnandet af en komité eller beredning för utarbetande af lagförslag har Kongl. Maj:t den 4 December 1874 förordnat:

att det åt ledamöterna af lagbyrån lemnade uppdraget skulle med utgången af nyhämnde år upphöra;

att en tills vidare af ordförande och fyra ledamöter bestående komité för utarbetande af lagförslag, företrädeswis sådana, som omfatta större delar af civillagen eller rättegångsordningen, skulle, under benämning af Nya Lagberedningen, träda i verksamhet med början af innevarande år samt erhålla nådig befallning att ofördröjligen inkomma till Kongl. Maj:t med underdånigt förslag till instruktion; samt

att den på Justitie-Stats-Expeditionens stat uppförda, men efter 1871 vakanta besattningen af byråchef för lagärenden skulle tillsättas, med föreskrift att nämnde byråchef skulle tillika vara ledamot af Nya Lagberedningen samt i denna egenkap wara berättigad och skyldig att, i den mån hans öfriga embetsgörömmål medgifwa, deltaga i handläggningen af de hos Lagberedningen förekommande ärenden.

De förordnanden och föreskrifter i öfrigt, som af detta beslut för-
anledas, hafwa äfwen blifwit af Kongl. Maj:t meddelade.

Organisation
af Rådstufwu-
rätter och
Magistrater.

Efter wederbörandes förslag äro föreskrifter meddelade dels rörande förändrad organisation af Rådstufwurätten och Magistraten i städerna

Norrköping, Lidköping, Hernösand, Alingsås och Christianstad, dels och angående indragning af en rådmansbefattning wid Rådstufwu-rätten och Magistraten i Grenna; hwarjemte öfwerenskommelse om röstberäkning wid borgmästarewal i Christianstad blifwit fastställd.

Röstberäkning
wid borg-
mästarewal.

På grund af gjord framställning har Kongl. Maj:t, med stöd af Kongl. Förordningen den 1 Maj 1868 angående bouppteckningars och arsskiftens upprättande i stad, förklarar, att i städerna Grenna och Öster- och arsskiftes- män skall upphöra.

Upphörande
af Magistrats
rättighet att
förordna boupptecknings-
och arsskiftes-
män.

För åstadkommande af ändring och rättelse uti hittills förefunna oregelbundenheter i landets judiciella indelning har Kongl. Maj:t, till följd af gjorda framställningar, förefriswit: att fyra till Wester Fernebo kyrkoförsamling hörande hemman om tillsammans tre mantal skola från Norbergs bergslags härad öfwerflyttas till Wagnsbro härad, hwaremot från siftnämnde till Norbergs bergslags härad förläggas nio till Karbenningss församling hörande hemman, om tillhopa 5½ mantal; att hemmanen inom Gullfäters och Sjölls rotar skola skiljas från Kinne härad och förenas med Håflerörs tingslag i Wadsbo härad; samt att Örebro slott med dess tillhörigheter och Örebro qwarn, hwilka hittills lydt under Örebro Håradsrätts domwärjo, skola med Örebro stad införliswas.

Förändringar
i landets ju-
diciella indel-
ning.

Med afseende derå att den bewakningstjenstgöring wid straff-fängelset i Landskrona, som ålegat manskapet wid det der förlagda detachment af Wendes artilleri-regemente, varit hinderlig för manskapets militära utbildning och jemwål medfört andra olägenheter, har, enligt Kongl. Maj:ts förefrist, nämnde tjenstgöring med ingången af sifstlidne Juni månad upphört och i stället den civila bewakningspersonalen wid fängel-

Upphörande
af artilleri-
manskaps be-
waknings-
tjenstgöring
wid straff-
fängelset i
Landskrona.

set blifwit ökad med 1 underofficer och 13 waktkonstaplar. I sammanhang härmed hafwa i afseende å en del af de för fängelssets behof samt af détachementet disponerade lägenheter förändrade anordningar egt rum, bestående bland annat deri att till bostäder åt bewakningspersonalen blifwit upplåtna wisja rum inom fängelsset, som warit affedda till fångars förwarande. För dessa fångar, beräknade till ett antal af omkring 70, har utrymme blifwit beredt i norra längan af straff-fängelsebyggnaden i Warberg.

Fängelse-
byggnader.

Sedan 1873 års Riksdag bewiljat anslag till byggnadsarbeten wid straff-fängelsset å Vångholmen, meddelade Kongl. Maj:t fastställelse å de i sådant hänseende i Fångwårdsstyrelsen uppgjorda ritningar och kostnadsförslag, enligt hwilka nuwarande straff-fängelsset skulle tillbyggas med två flyglar, affedda för nattceller och arbetslokaler. I följd af förändrad lagstiftning angående straffarbetes verkställande i enrum, har emellertid det inom fängelsset befintliga antal af dagceller blifwit otillräckligt, hwarförutom, såsom Fångwårdsstyrelsen anmält, siftnämnde cellers belägenhet inom fem särskilda wåningar skulle, då samtliga cellerna blefwo upptagna, i hög grad fördyra bewakningen. Behofwet af bostäder wid fängelsset eller i dess grannskap för de för en förbättrande fångbehandling erforderliga lärare och för handledarne i yrken, så ock för bewakningspersonalen har jemwäl gjort sig gällande och såwäl de ändamål, de föreslagna tillbyggnaderna warit affedda att uppfylla, som ock den nödwändiga tillökningen och förändringen af dagcellafdelningen äfwenksom behofwet i öfrigt af ökad utrymme hafwa ansetts bäst och utan förhöjning i kostnaden kunna winnas genom uppförande å en norr om nuwarande fängelsset belägen bergsplatå af ett alldeles nytt fångelse, hwilket skulle innehålla 300 nattceller och 200 dagceller, omkring 36 arbetsrum, fyra,

fkolsal m. m., hwarjemte uti en mindre byggnad framför hufwudbyggnaden skulle inredas wakttrum samt expeditjonslokal för direktören och redogöraren. De häröfwer uppgjorda ritningar och kostnadsförslag, hwilket senare till beloppet understiger det ofwan omförmälda, hafwa blifwit af Kongl. Maj:t fastställda, och arbetet är under fiftförflutna år börjadt. — Wid straff-fängelserna i Malmö och å Nya Warfwet wid Göteborg hafwa under samma år omfattande byggnadsarbeten blifwit verkställda, äfwenfom Kongl. Maj:t meddelat fastställelse å ritnings- och kostnadsförslag till uppförande af nytt kronohäfte i Ystad, för hwars påbörjande Riksdagen anwisat erforderligt anslag.

Kongl. Maj:t har till nedannämude, af senast församlade Riksdag afgifna förslag till lagförändringar, öfwer hwilka Kongl. Maj:t icke funnat före Riksdagens åtskiljande meddela beslut, sedermera, i den ordning § 87 Regeringsformen förefkrifwer, lemnat nådigt bifall och låtit å dessa förslag grundade författningar utfärdas under följande dagar, nemligen:

- 1874 den 25 September, Rungörelse angående ändring af 4 § i lagen för Rikets Ständers Bank den 1 Mars 1830;
- » f. d., Förordning angående tillägg och ändring i wisfa §§ af Sjölagen;
- » den 11 December, Förordning angående ändring i 8 kapitlet 1 §, 9 kapitlet 1 § och 11 kapitlet 6 § Giftermålsbalken;
- » f. d., Förordning angående ändring i 4 och 6 §§ af Kongl. Förordningen om boskildnad och uudanfkiftande af egendom i markars ho den 18 September 1862;

Och har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig Rungörelse under den 17 April 1874 angående de intyg, som skola företes då Swensfk undersäte

will i Tyssland eller Tyss i Sverige ingå äktenkap; hwarjemte genom Kungörelse under den 18 derpå följande Augusti ytterligare förordnande meddelats angående intyg för Bayerisk undersåte, som will i Sverige ingå äktenkap.

Öfwer de af senaste Riksdag beslutade lagförändringar, hwilka Kongl. Maj:t ansett Sig ej böra bifalla, will Kongl. Maj:t meddela särskild berättelse, innefattande jemwäl de skäl, som funnits hindra förslagens antagande.

Kyrkolags-
förslag.

Underdåniga utlåtanden öfwer de af komiterade för ombesörjande af en revision af gällande kyrkolag utarbetade och under sifstförslutna år till Kongl. Maj:t ingifna lagförslag hafwa blifwit från samtliga ecklesiastiska konsistorier infordrade, men hittills endast från två af dem inkommit.

Förslag i
fråga om un-
danrödjande
af hinder för
fastighets-
böckers in-
förande.

I berättelsen till senaste Riksdag omförmälde, hurusom Kongl. Maj:t uppdragit åt två lagkunnige personer, en från hwartdera af Wermlands och Kopparbergs län, att, efter noggran utredning af nuwarande förhållanden i fråga om fastigheterna i nämnda län, afgifwa underdånigt utlåtande och förslag rörande de åtgärder, hwilka borde widtagas för undanrödjande af de hinder för fastighetsböckers införande, hwilka, efter hwad wid granskning af kommitterades förslag angående in-
skrifning i fastighetsbok blifwit anmärkt, särskildt inom ifrågawarande län förekommo. Under sifstförslutna år hafwa bemålde personer till Kongl. Maj:t inkommit med betänkande i förewarande ämne.

Förslag till
löne reglering
för tjensteper-
sonalen i Hof-
rätterna.

Sedan en komité blifwit tillfatt för att om reglering af de förwaltande embetswerkens och myndigheternas löneförhållanden utarbета förslag och afgifwa utlåtande med rätt att derwid jemwäl, i den mån

det finnes af omständigheterna påfalladt, göra framställningar om förändringar i nuvarande organisation af förvaltningspersonalen och anordning af dess arbete, samt denna komité tillika erhållit uppdrag att handlägga frågan om löneroglering för tjänstepersonalen i rikets Hofrätter och Krigshofrätten samt om upphörandet af de sportler, som Hofrätternas tjänstemän för närvarande åtnjuta, har komitén angående sistnämnda ämnen under den 12 nästlidne December afgifwit ett utförligt betänkande, åtföljdt af förslag till stater för Hofrätterna samt af reservationer af wissa bland komiténs ledamöter. Då i detta betänkande wäsendtliga förändringar i den för rikets Hofrätter gällande arbetsordning och i andra tjänstepersonalen rörande föreskrifter blifwit föreslagna, har Kongl. Maj:t ansett sig icke böra, innan Hofrätterna blifwit i frågan hörde, detsamma till slutligt afgörande företaga; och, jemte det Kongl. Maj:t således infortrat Hofrätternas underdåniga yttrande öfwer komiténs förslag, är med anledning af en deri förefommade framställning nådig befallning meddelad rikets Hofrätter att wid inträffande ledighet af sådan tjenst, med hwilken åtnjutande af sportler är förenadt, icke utfärda fullmakt å tjensten, utan besätta den endast genom förordnande tills vidare.

Sudelta infanteriets och kavalleriets wapenöfningar hafwa under år 1874 egt rum till den utsträckning underhållsreglementet bestämmer. Härunder hafwa, i likhet med hwad under senaste åren varit förhållandet, järnfilda öfningar försiggått med timmermän och skarpsskyttar.

Sudelta
arméns
wapenöfning-
ar.

Bewäringsmanskapet har öfwats efter derom färskildt utfärdade föreskrifter.

Bewärings-
manskapet.

- Fälttjenst-
öfningar. Med en större del af stamtruppen hafwa företagits fälttjenstöfningar i Småland och Westergötland, hwilka öfningar bewistats af flere utländska officerare.
- Underbefäls-
skolor. Till indelta infanteriets underbefälskolor wid Carlsborg hafwa såsom elever varit kommenderade 32 underofficerare samt 453 volontärer och manskap. Skolans verksamhet har pågått under 120 dagar. Till indelta kavalleriets underbefälskolor, som under 90 dagar varit sammandragen i Stockholm, hafwa varit kommenderade 7 underofficerare och 37 volontärer och manskap.
- Kommende-
ringar. Kommenderingar utur indelta infanteriet hafwa såsom garnisonsförstärkning utgått till Carlskrona, Carlsborg och Warholms fästning.
- Krigsskolan. Nytt reglemente för Krigsskolan har blifwit utfärdadt att från 1875 års början tillämpas, sedan omorganisationen af detta läroverk numera blifwit genomförd.
- Skjutskola. En skjutskola för infanteri- och kavalleriofficerare har under två månader pågått wid Rosersbergs lustflott.
- Fortifikatio-
nens fältöf-
ningar. Till deltagande i Fortifikationens fältöfningar wid Carlsborg hafwa, i likhet med hvad förut egt rum, åtskilliga artilleri- och infanteriofficerare varit kommenderade.
- Ridskolan wid
Strömsholm. Till genomgående af den lärokurs i ridning, som erfordras för vinnande af befordran till andra officersgraden wid kavalleriet, hafwa såsom elever varit kommenderade 20 officerare och såsom beridare-elever 2 underofficerare.
- Lärokurser för
sjukvårds-
manskap. I Stockholm, Göteborg och Carlskrona hafwa lärokurser för utbildande af sjukvårdsfoldater varit anordnade.

Lärokurser i hofbeslagskonst för manskap från kavalleriets regementet och corpser hafwa anordnats att från början af år 1875 ega rum wid Veterinär-institutet i Stockholm och Alnarps landtbruks-institut.

Lärokurser i hofbeslagskonst.

Af de frivilliga skarpskytteföreningarne beräknas ett antal af 196 med tillfammas 21,888 medlemmar ännu vara i verksamhet. För medlemmar af dessa föreningar har, i likhet med föregående år, en allmän skjuttäflingsfest varit i hufvudstaden anordnad.

Frivilliga skarpskytteföreningarne.

För utbildning i frigare-yrket hafwa under året 8 officerare längre eller kortare tid varit anstälde i utländska arméer, af hvilka officerare 5 erhållit understöd af statsmedel.

Officerares anställning i utländskt frigare-tjänst.

Deputom hafwa åtskillige högre officerare varit beordrade att besöka de större truppsammandragningar, som egt rum i Frankrike och Tyskland.

Antalet af officerare, kommenderade såsom besigtningselever wid Carl Gustafs stads gewärsfaktori, har öfats till 3 om året.

Gewärsbesigtningselever.

Den år 1873 påbörjade skottställningen af stamtruppens gewär har fortgått och kommer sannolikt att under innewarande års möten afflutas.

Skottställning af gewär.

Revolvrar äro utlemnade till husarregementet Konung Carl XV och Semtlands hästjägarecorps, så att hela kavalleriet nu är försedt med detta wapen.

Bewäpning.

De i berättelsen till 1874 års Riksdag omnämnda 4 stycken 8,08 tums kanoner jemte ett lika antal lavetter till dylika kanoner hafwa blifwit levererade. Kontrakt äro afflutade om tillverkning af 4 stycken 9,24 tums kanoner; 1 stycke 5,63 tums försökskanon samt 4 stycken wall-lavetter till 8,08 tums kanoner, hvarförutom 1 lavett till 9,24 tums kanon är under arbete.

Fästningsartilleriet.

Försöken med grofkornigt krut för grofwa kanoner hafwa afflutats och äro 600 centner dyligt krut under året till kronan levererade.

Fältartilleriet.

Wid artilleriwerkstäderna hafwa blifwit förfärdigade: 8 packwagnar, åttfilliga redskaps-, rid-, anspanss- och stallperfedlar samt verktyg till komplettering af den materiel, som, utöfwer den redan befintliga, erfordras för Swea artilleri-regemente med anledning af deß omorganisation; vidare 12 fältfmedjewagnar, 12 handtwerkarewagnar, 12 stycken 2,58 tumss lavetter med föreställare och 15 stycken 2,58 tumss ammunitionswagnar, samt, på försök, 1 infanteriammunitionskärra, hwilken wid werkstäld profning wisat sig ändamålsenlig. Deßutom har för försök anskaffats 1 stycken 3,24 tumss bandad kanon, hwilken lemnat utmärkta prof på styrka. Under arbete äro: 28 packwagnar, 16 stycken 2,58 tumss lavetter med föreställare, 17 stycken 2,58 tumss ammunitionswagnar samt 28 stycken 2,58 tumss kanoner.

Försök för finnande af lämpligt grofkornigt krut för fältpjäser pågå, men äro ej ännu afflutade.

Gewärstillverknigen.

Wid Carl Gustafs stads gewärshfaktori hafwa under året blifwit tillwerkade 23,000 gewär, hwarförutom 8,400 nya gewär levererats af Husqvarna wapenfabrik, samt omkring 2,400 äldre gewär förändrats å reparationswerkstäderna.

Byggnadsarbeten.

Följande byggnadsarbeten för artilleriets behof hafwa blifwit fullbordade, nemligen: exercishus och arrestbyggnad samt sammanbyggning af rusthållsfall i Christianstad, fältförrådshus för 2 batterier af Wendes artilleri-regemente i Landskrona, stallbyggnad å Carlsborg för Göta artilleri-regemente, gewärshförrådshus för Helsinges, Bohus läns och Nerikes regementen, krutmagasin wid Husqvarna inredt; och påbörjade: 2 stallbyggnader, ridhus och sjukfall i Christianstad för Wendes artilleri-

regemente, ridhus å Carlsborg för Göta artilleri-regemente, fruthus å Saganåfjet wid Carlsborg, gewärsförrådshus samt smedja för Kronobergs regemente.

Å Carlsborg. De tvenne bombfria förrådsbyggnaderna, den ena för 6 millioner kopparpatroner, den andra för proviant åt 15,000 man under tre månader hafwa fullbordats. Arbetena å huswudwallen å landsidan med derunder beslutade bombfria byggnader hafwa fortgått.

Befästnings-
arbeten.

Å Carlskrona. Å Kungsholms fästning hafwa bombfria byggnader under tvenne af de nya linierna blifwit uppförda samt arbetena å escarpmurar, glacier m. m. derjemte bedrifwits.

Åf försänkningen uti stora inloppet återstår endast omkring 60 fot att utfylla, så att denna försänkning anses blifwa färdig under första hälften af nästkommande år. Åf försänkningarne uti de mindre sunden hafwa de uti Djupasund, Westra Hästholmsundet och Bollösunden, med undantag af några mindre återstående arbeten, blifwit afflutade, så att, då försänkningen i Finstkan redan 1873 blifwit fullbordad, för närvarande endast återstå de så kallade Östra sunden mellan Skällö—Kranholmen—Sennoren och Mörkelö, hwilka äro affedda att nästa år försänkas.

Å Stockholms skärgård. Å skansen wid Ordjupet hafwa återstående 6 kasemattbepansringar blifwit uppsatta, samt arbetena i öfrigt så fortgått, att, förutom strandens reglering, endast en del betonerings-, gasonerings- och inredningsarbeten samt arbeten för glaciernas ordnande återstå.

Sedan förslag till en successiv öfvergång från nuvarande härordning till den nya blifwit inom Generalstaben utarbetadt, har Kongl. Maj:t uppdragit åt samma personer, som, enligt hwad i berättelsen till

Förberedande
arbeten för
ny härorga-
nisation.

förra Riksdagen omförmäles, granskat det nya härordningsförslaget, att jemväl granska och afgifwa yttrande öfwer detta öfvergångsförslag; och har till desja kommitterade, som den 12 sifflidne Oktober sammanträdde i huswudstaden, jemväl blifwit öfwerlemnad gransknigen af utarbetadt förslag till värnepligtslag.

Till Danmark och Tyskland hafwa två officerare wid Generalstaben warit utsända, för att inhemta upplysningar om sådana arméförhållanden, som kunna wara behöfliga att mera i detalj känna, för den händelse en förändrad arméorganisation grundad på allmän värnepligt skulle härstädes komma till stånd.

En officer wid Fortifikationen har besökt de orter, der wid en ny arméorganisation härens förläggning antoges komma att föranleda nya eller förändrade kasernanläggningar, beredande af öfningsfält och skjutbanor m. m. Samme officer har äfwen i Tyskland och Frankrike inhemtat kännedom om der antagna kaserneringsystem.

Utarrendering
af arméns
boställen.

Enär Riksdagen bifallit hvad Kongl. Maj:t äskat rörande aflösning af fardagsår å armébefällets bostadsboställen, hafwa föreskrifter blifwit meddelade ej mindre om utarrendering på 20 år från den 14 Mars 1875 af de boställen wid indelta armén, hwilkas innehafware förklarar sig willige att desamma wid nämnde tid frånträda, än äfwen om widtagande af förberedande åtgärder för utarrendering från midfastan år 1876 af alla ännu icke utarrenderade boställen, för den händelse en sådan löneroglering bleswe af Riksdagen antagen, att bostadsboställen icke längre komme att i aflöningen ingå.

Reglering af
regements-
kommisariers
aflöning.

Sedan regementskommisarierna wid åtskilliga regementen och corpsfer genom wederbörande militärbefäl till Kongl. Maj:t ingifwit underdåniga ansöknningar om förbättring i innehafwande aflöningswilkor, har, på

förslag af Arméförvaltningen, en af behofwet påfallad allmän förhöjning af desse tjenstemäns hittills åtnjutna arvoden blifwit bestämd att från 1875 års början beräknas och utgå; i sammanhang hwarmed nådiga fungörelser blifwit den 2 Oktober 1874 utfärdade dels angående ändring af 4 § i instruktionen för bewärings-beklädnads-direktionerna wid indelta roterade infanteri- och affjutna kavalleri-regementen och corpser af den 7 November 1856, och dels omändring af 14 § i reglementet rörande beförjandet af indelta arméns och bewäringsmanskapets underhåll och sjukvård under marcher, möten och mönstringar i fredstid af den 14 September 1858.

Rekryteringspasssevolansen wid wärfwade armén har med 1874 års års utgång upphört och manskapet i följd deraf från wederbörande passsevolantörer till kronan afmönstrats.

Rekryteringspasssevolansens upphörande.

Den beslutade omorganisationen af artilleriet har nu blifwit jemwäl wid Swea artilleri-regemente verkställd; och då såwäl rekryterings- som beklädnadspassevolansen wid detta regemente sålunda upphört, har, i likhet med hwad förut wid Wendes och Göta artilleri-regementen egt rum, en förvaltnings-direktion för den ekonomiska förvaltningens beförjande blifwit wid regementet inrättad.

Swea artilleri-regementes omorganisation.

Generalstabens militärstatistiska afdelning har wid sidan af de löpande göromålen hufwudsakligen varit sysselsatt med utarbetandet af oswan omförmälda "Förslag till öfvergång från nuwarande organisation till den nya härordningen".

Generalstabens verksamhet.

Kommunikationsafdelningens officerare hafwa wid trupptransporterna till och från fälttjenstföningarne i Småland och Westergötland samt äfwen under öfningarnes fortgång haft tillfälle till öfning uti det på krigsföringens nuwarande ståndpunkt så maktpåliggande anordnandet

af jernvägstransporter för militära ändamål. Afdelingens officerare hafwa derjemte berest så wäl statsbanorna som ock de flesta enskilda banor, för att taga kännedom om desamma anläggning och trafikförhållanden.

Topografiska afdelingens arbeten under år 1874 hafwa omfattat: utstafning genom norra delen af Gefleborgs län af det första gradens triangelnät, som följer Bottniska wakens kust från Haparanda till Söderhamn; vinkelmätningar inom samma triangelnät så wäl i norra delen af Gefleborgs som ock i södra delen af Wester-Norrlands län; utstafning af och vinkelmätningar inom ett triangelnät af andra ordningen i Torneå och Uleå lappmarker; åtskilliga mätningar och reduktionsarbeten i och för fullständigandet af de redan för flera år sedan hopfatta storkartorna öfwer östra och norra delarna af Stockholms län; fältmätningar och i samband dermed stående höjdmätningar inom Finspånga läns, Ålsta, Bobergs, Gullbergs, Ålterbo, Memmings och Skärkinds härader af Linköpings län, samt inom Sötholms härader och Wermdö ffeppslag af Stockholms län, allt öfwer en sammanlagd widd af 22,5 qwadratmil; fortsättning af arbeten i och för mellersta delen af generalkartan öfwer Sverige; utarbetande af topografiska och statistiska beskrifningar öfwer Malmöhus och Christianstads län, så att beskrifningen öfwer Malmöhus län i början af året utgifwits.

Af Generalstabens karta öfwer Sverige i skalan 1 : 100,000 hafwa under år 1874 utgifwits kartbladen Nissafors, Lenhofda och Mönsterås; under gravering äro bladen Norrköping, Swetlanda, Nydala och Oscarshamn samt mellersta delen af generalkartan öfwer Sverige. Till gravyr beredas kartbladen Finspång, Dalarö och Warholm.

Krigshistoriska afdelingen, som med nådigt tillstånd trädt i verksamhet den 1 sistlidne Oktober, har ännu icke hunnit öfwer förberedelserna till kommande arbeten.

Generalstabens fältöfningar hafwa under år 1874 företagits uti de delar af Södermanland, Östergötland och Nerike, hwilka omgifwa westra stambanan mellan Sparreholms och Hallsbergs stationer. Ändamålet med dessa öfningar, förutom de uti dem deltagande officerares af Generalstaben och Armén allmänna utbildning, har varit att undersöka denna handel och omgifningarna till densamma, i söder ända från de pass, hwilka bildas af den mängd af sjöar, som från närheten af förstnämnda station utgjuta sig uti Nyköpings-ån, samt i norr ända till Hjelmarens.

Uti fälttjänstöfningarna i Småland och Westergötland hafwa 23 af Generalstabens 38 officerare deltagit, dels tjänstgörande wid staber och intendentur, dels wid truppafdelningar.

Från anslaget till understöd åt behöfwande efter 1808 och 1809 års krig qwarleswande landtwärnsmän har för år 1874 det af Riksdagen medgifna högsta belopp, eller 50 R:dr, funnat utbetalas till hwarje härtill berättigad och behörigen anmäld sökande.

Understöd åt
f. d. landtwärnsmän.

Sedan en komité afgifwit utlåtande i fråga om ordnandet af rikets sjöförswar, grundadt på allmän värnepligt, har samma utlåtande tryckt öfwerlemnats till Riksdagens ledamöter.

Förslag till
förändrad orga-
nisation af
militärperso-
nalen wid
Flottan, m. m.

Ny reglering af styrelsen och civilstaterna wid Flottans stationer har under år 1874 egt rum, och nya uppsordringsturer fastställt för Flottans båtsmanskompanier, äfwen som förändring i tiden för skeppsgosfarnes karlskrifning och antagning; hwarjemte nya instruktioner utfärdats för dem, som till förrättande af generalmönstring förordnas, för inspektörerne wid båtsmanshålet och för båtsmanskompani-cheferne.

Bih. till Riksd. Prot. 1875. 1:a Saml. 1:a Afb.

3

Riksdags-berättelser.

Personalens
instruktion.

Tre af Flottans officerare hafwa under året lemnats tillfälle att genom tjenstgöring å främmande nationers krigsfartyg bereda sig öfning samt åtnjutit stipendier af dertill afsedda medel, och en fortfarande varit anställd såsom militär=attaché i London, äfvensom en officer beordrats att utrikes taga kännedom om för sjöwapnets utbildande wigtiga ämnen; hwarjemte officerare, tillhörande sjöförswaret, begagnat undervisning wid Krigshögskolan å Marieberg, Gymnastiska Central=institutet och Teknologiska institutets bergskoleafdelning, med åtnjutande under tiden af stadgade förmåner. Fem kadett=underofficerare hafwa från Sjökrigs=skolan utexaminerats och befordrats till underlöjtnanter wid Flottan.

Personalens
öfningar.

I ändamål att bereda öfning för befäl och manskap hafwa företagits: Expeditioner: i Österjön och till Island med korvetten Norrköping för sjökadetterns öfning; med korvetterna af Chapman och Lagerbjelke för öfning af exercisskolornas manskap samt med en kanonbåt, ett chefs=fartyg och en kanonslup för anställande af målskjutning med nämnde manskap i Stockholm; med korvetten Balder, som återkommit från Westindien och Norra Amerika; med ångkorvetten Thor såsom chefs=fartyg för inspektören öfwer Flottans öfningar; med en kanonbåt på westkusten och en på Gotlands kuster till haveristers bistånd; med en minafdelning, bestående af chefsfartygen Amphion och Ingeborg, två kanonbåtar, ångslupen Thyra och nödiga småfartyg; med tre skepps=gossibriggar; med en kanonbåt och nödiga smärre fartyg i ändamål att inhemta kännedom om beskaffenheten af hamnar, farleder och försvars=positioner inom kuststräckan emellan Bråwiken och Öfsarshamn; samt med korvetten Gesle, som är ute på sjötåg till spanska kusterna, West=indien och Norra Amerika.

Ömfattande försök med underwattens-minors sprängning, till utredande af lagen för krutgasens werkan under watten, hafwa egt rum i Carlskrona på gemensam bekostnad af Sverige, Norge och Danmark; och har ett äldre linieskepp förskildt för detta ändamål blifwit till skotttafla apterad.

Twenne wid Notala mekaniska verkstad beställda pansarkanonbåtar, Björn och Berserk, hafwa färdiga blifwit till kronan levererade.

Flottans
fartyg.

Å twenne pansarkanonbåtar, Sölwe och Folke af samma dimensioner som de förra, äfwen som å en obepansrad kanonbåt, Blenda, hwilka fartyg äro wid förenämnda verkstad beställda, har arbetet betydligt fortfridit.

Å kronans warf i Carlskrona har arbetet å en obepansrad kanonbåt, Disa, fortgått och byggnaden af en ångkorvett, Saga, påbörjats.

En min-båt af små dimensioner, men af stor hastighet, är försärdigad i England och skall instundande wår hit öfverföras; hwarjemte befallning är meddelad om ett par mindre ångslupars tillwerkning wid Flottans verkstäder.

För öfrigt äro större och mindre reparationer verkställda å åtskilliga af Flottans fartyg.

Nya verkstadsbyggnaden i Carlskrona är till hufwudsakligaste delen ^{ens och bygg-} afflutad och en del arbetsmaskiner i densamma uppsatta. ^{nader wid} En större ^{stationerna.} 112 fot hög sarkran för 1,200 centner är uppsatt wid nya dockorna derstädes.

Uti verkstäderna å galérwarfvet wid Stockholms station äro arbetsmaskinerna insatta, samt watten- och värmeledning anbragta, så att dessa verkstäder kommit i full werksamhet. — Inredning af verkstäder och förvaringsrum för minmaterielen är fulländad. Å galérwarfvet är

äfwen en ny 85 fot hög farfran för 1,200 centner uppsatt samt arbetet med quaibyggnaden påbörjad; och har muddring med ångmudderwerk utanför samma warf under en del af året pågått.

Utskilliga mer och mindre omfattande reparationer af hus och byggnader å stationerna hafwa desputom under året blifwit verkställda.

Anskaffning
af kanoner.

Anskaffning är anbefalld af ytterligare tolf stycken 9,24 tums kanoner, tio stycken 8,08 tums dito, femton stycken 5,63 tums och tjugu stycken 4,1 tums dito, jemte lämpligt antal projektiler.

32 stycken kulsprutor af Winborgs et Palmerans konstruktion hafwa, efter föregående grundliga försök, blifwit för Flottans räkning beställda.

Sjömätningar.

Sjömätningar hafwa år 1874 blifwit utförda: dels i sjön Mälaren, der de från slutpunkterna sistlidne år wid Löfsta-sjården fortsatts nordward till Stäket och nordwestward öfwer Brofsjården och Norra Björksjården till Fånö, äfvensom från Skofjårdens södra ända till Upsala, Örsundsbro och slutet af Ullewisjården, hvilka mätningar omfattat 4 geografiska kvadratmil; dels i Öresund, der Flintrännan, Malmö udd och den nya farleden wester om grunden Sjollen och Gustaf af Klint blifwit uppmätta och lodade, omfattande denna mätning 2 geografiska kvadratmil; hwarjemte uppmätning af smalaste delen af Galmarsund omkring staden Galmar blifwit utförd, i och för upplodning af denna del af sundet.

Triangelmätningar hafwa fortsatts dels wid sjön Mälaren, der de från Stockholm nordward hän äro fullbordade till Upsala, samt westward hän till Westerås, med undantag af några punkter wid Gransjården, dels å Norrlandska kusten, der desamma blifwit fullföljda från sistlidne års slutpunkter söder om Umeå sydwestward hän till Örnköldswik, hvilken mätning omfattat en sträcka af åtta Swenska mil.

En kuffkarta öfwer Stockholms skärgård, en specialkarta samt twenne till militärbruk affedda specialkartor öfwer samma skärgård äro fullbordade, hwarjemte en kuffkarta öfwer Calmarsund och tre specialkartor för militärbruk öfwer Stockholms skärgård äro under arbete. Sjökartewerkets samtliga kartplåtar hafwa erhållit nödiga rättelser samt desutom tre stycken blifwit renoverade och åtta stycken guillocherade.

Å Sjökartewerkets koppartryckeri äro under året tryckta 9,900 stycken sjökort och 1,800 stycken förtoningsplancher.

Åf "Underrättelser för Sjöfarande", som innehålla alla Sjökartewerket officiellt eller på annat sätt tillhandakomna wigtigare underrättelser om fyrar, båkar, grund m. m., äro häftena 18 och 19 utgifna.

Å Storön, tillhörande ögruppen Swenska Högarne i det yttersta af Stockholms skärgård, har uppförts ett fyrtorn af jern samt för fyr-^{lots- och fyr-}inrättningen behöfliga byggnader.

Till ledning för angöring af södra inloppet till Statans hamn hafwa anbragts twenne mindre hamnfyrar jemte en ringflocka, för att under tjock och disig wäderlek kunna lemna sjöfarande warningsignaler.

På den i norra delen af Calmarsund utanför Öfkarshamn belägna Surön har inrättats en lotsstation och å lotsupparningshuset uppförts en ledfyr, till rättelse för sjöfarande wid angörande af farleden till Öfkarshamn.

Wid åtskilliga lots- och fyrplatser hafwa mer eller mindre betydliga reparations- och nybyggnadsarbeten utförts, deribland en större expedition- och förrådsbyggnad i Malmö, lifasom och flera känningsbåkar och mindre sjömärken i en del farleder anbragts.

För Lotswerkets räkning har anskaffats ett nytt maskinraftigt ångfartyg, hufwudsakligen affedt för begagnande wid utläggning och intagning af fyrfartyg samt bojar och prickar af swårare beskaffenhet.

Samtliga de för räddning af skeppsbrutna inrättade stationer hafwa fortfarande hållits i godt stic och wisat sig wäl uppfylla sitt ändamål.

Undervisningsanstalterna för lots- och fyrpersonalens barn hafwa omfattats med stort intresse och derföre äfwen måst till antalet ökas.

Pensionering
wid Flottan.

Med användande af de utaf Riksdagen bewiljade kreditiv har den förbättrade pensioneringen af sjöförswarets embets- och tjenstemän samt betjente och gemenskap funnat upprätthållas; och har en komité blifwit tillsatt, med uppdrag att afgifwa förslag till ordnande af pensionswäsendet wid Flottan.

Ny rotering.

Ny båtsmansrotering har egt rum inom Westerbottens, Westers-Norrlands, Göteborgs och Bohus samt Calmar län.

Under året hafwa utfärdats:

Nya författningar.

förnyad nådig Förordning angående mätning af handelsfartyg, jemte nådiga Instruktioner för skeppsmätnings-kontrollörer och för skeppsmätare, äfwenjom nådig Kungörelse angående förändrade föreskrifter i afseende å utgörandet af fyr- och båtagifter samt uppbörden deraf.

Jordbruket
och dess binäringar.

Sistförflutna året har för jordbruket icke varit lika gynnsamt som de närmast föregående åren; dock har höstjäden, såwäl hwete som råg, i allmänhet lemnat fullgod sförd, hwaremot wårjäden äfwenjom höstjörden på de flesta orter inom riket utfallit under medelmåttan till följd af försommarens starka torka, som äfwen menligt inwerkade på rotfruktens utveckling och fortkomst, ehuru den under sommarens senare del och hösten för dem särdeles gynnsamma wäderleken derefter befordrade deras tillwänt. Potatisen, som lemnat medelmåttig sförd, har, lika som under flere föregående år, varit hemsoft af torröta.

I förening med det landbruksmöte, som af Westra Sveriges hushållnings-sällskap under fiftlidne Augusti månad hållits i Mariestad, har på Landbruks-akademiens föranstaltande en noggrann pröfning af slätter- och sfördemasfiner förfiggått wid Moholm inom Skaraborgs län, hwarom fullständig redogörelse blifwit införd i bemälde Akademis tidskrift. Sådana masfiner, hwilka till mycket stort antal blifwit under fifta året spridda i rikets alla delar, hafwa med god framgång begagnats och uti icke ringa mån minskat behofwet af de dyrlegda arbetskrafterna. De hittills här i riket begagnade slätter- och sfördemasfiner hafwa till största delen inköpts från Amerika och England. För tillverkning af sådana inom vårt eget land har ett särskildt bolag under förra året bildats.

Enligt nådigt bref den 5 Juni 1874 till chefen för Statistiska Centralbyrån, hwaraf transsumt blifwit i Swenskt författnings-samling intaget, har Kongl. Maj:t, bland annat, jemte meddelande af föreskrift huru uppgifter om sfördebeloppen, uppkattade i korntal, borde insamlas, förordnat, att det skulle åligga Statistiska Centralbyrån att före hwarje års slut dels utarbета och till Kongl. Maj:t inkomma med sådant sammandrag af Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes årswärtberättelser, som det hittills tillkommit Statskontoret att upprätta, dels ock, med ledning af bemälde primäruppgifter och Hushållnings-sällskapens senaste uppgifter om utsädesmängden, verkställa kvantitativ beräkning af årets sförd så wäl för hwarje län särskildt som för hela riket samt låta offentliggöra beräkningens resultat. Genom detta beräkningsfätt winnes icke blott en säkrare utan förnämligast en tidigare kännedom om sfördens kvantitativa belopp. Den för fiftlidet år af Statistiska Centralbyrån verkställda beräkning är redan offentliggjord.

Åtgärder för
erhållande af
skynsamare
kunskap om
sförden.

Fiskeri-
närigen.

Fisket har under år 1874 bedrifwits under färdeles gynsamma förhållanden. Icke allenast fisket af sill och strömming har gifwit en mer än wanligt god inkomst, utan äfwen laxfiskerierna hafwa lemnat riklig skörd; och synes detta senare fiske i alla elskar wara i stigande. Intresset för fiskeriernas upphjelpande har gifwit sig tydligt tillkänna äfwen derigenom att Hushållningsfällskap och Landsting i nästan alla rikets län bewiljat medel till fiskerinäringens befrämjande. Sälunda hafwa inom de tre sydligaste länen — Blekinge, Christianstads och Malmöhus län — Hushållningsfällskapen anwisat medel till aflöning åt omkring 32 fiskeritillsyningsmän, hwilka under fisktörlidna året warit för första gången i werksamhet. Genom dessa tillsyningsmäns åtgöranden hafwa fullständiga primäruppgifter till fiskeri-statistiken för omsförmälda tre län blifwit hopsamlade; och framgår af dessa uppgifter att sillefisket endast inom Malmöhus län bedrifwes med 370 båtar af 1,335 personer och kan anses hafwa under året gifwit i inkomst 347,372 Kronor.

Stuteri-
wäsendet.

Sedan Riksdagen, från och med år 1874, på ordinarie stat anwisat ett årligt anslag af 35,000 Kronor till prisbelöande af hästar, samt Kongl. Maj:t, efter förslag af stuteri-öfwerstyrelsen, den 20 Februari nämnda år utfärdat nådig kungörelse angående reglemente för prisbelöande af hästar, så hafwa enskilda personer tillhöriga 113 hingstar, 200 fölston samt 242 unghästar under året blifwit prisbelönade.

Den i Kongl. Maj:ts nådiga skrifwelse af den 1 November 1872 anbefallda förändring i stuteri-inrättningarnes organisation har, sedan Strömsholms stuteri numera öfwergått till uteslutande hingst- eller landt-beskällaredepot, blifwit fullständigt genomförd.

Genom stuteri-öfwerstyrelsens försorg har förslag till förändradt bokföringsfätt wid stuteri-inrättningarne blifwit uppgjort; och kommer

enligt nådig befallning det föreslagna nya bokföringsfättet att tills vidare tillämpas.

Sedan tiden för utarrendering af de Strömsholms och Flyinge stuteri-inrättningar anslagna jordegendomar gått till ända, hafwa dessa egendomar änyo blifwit utarrenderade på tjugu års tid, räknad från den 14 Mars 1874, med undantag likwäl af wisfa lotter utaf Storängen wid Strömsholm, hwilka, för en blifwande farmanläggning, utarrenderats för en tid af endast fem år.

Geologiska undersökningar i skalan 1 : 50,000 hafwa under sistförflutna år blifwit utförda inom Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Christianstads län öfwer en areal af omkring 16 kvadratmil. Undersökningar i skalan 1 : 100,000 hafwa utförts i Kronobergs och Söndröpings län öfwer en areal af 21,3 kvadratmil, samt s. k. bergslagsundersökningar inom Westmanlands och Örebro län.

Geologiska
undersökningar.

Afwägningar hafwa under året fortsatts inom Örebro län på en sträcka af omkring 55 mil.

Från det geologiska kartverket hafwa under nästlidne år utgifwits fyra blad (N:r:is 50—53), innefattande "Årsta", "Nynäs", "Trosta" och "Björkfjund".

Genom nådig skrifwelse den 21 Maj 1874, hwilken finnes i Swenssk författnings-samling införd, har Kongl. Maj:t meddelat förändrade föreskrifter rörande bearbetandet af det ekonomiskt-geografiska kartverket i Norrbottens län.

Ekonomiska
kartverket.

Under den 13 November 1874 har Kongl. Maj:t enligt nådig skrifwelse till Kommers-Kollegium, hwilken finnes i Swenssk författnings-samling införd, meddelat föreskrifter rörande rikets indelning i sex bergmästaredistrikt, poststationsstationer för bergmästarne och den ordning, hwari

Reglering af
tjänsterna wid
bergstaten.

Bih. till Riksd. Prot. 1875. 1:a Saml. 1:a Afd.

4

grufweingeniörer böra antagas, med hvad mera, som med ny reglering af tjensterna wid bergsstaten egde samband.

Författningar, som röra näringarne.

Följande näringarne rörande allmänna författningar hafwa under år 1874 utfärdats, nemligen: **den 20 Februari** kungörelse angående reglemente för prishelöande af hästar; och **samma dag** kungörelse angående reglemente för landtbeskälleriet i riket; **den 8 Maj** skeppsklarareordning; **den 5 Juni** kungörelse angående förändrad lydelse af § 14 i förnyade nådiga reglementet för de lägre landtbruksffolorna i riket af den 27 Mars 1863; **den 12 i samma månad** kungörelse angående de vilkor, under hvilka, med undantag från bestämmelsen i § 7 mom. 2 af nådiga kungörelsen den 30 Maj 1873, häst, som å tid, då Danmark är förklaradt smittadt af rots eller springorm, warder derifrån till Swenskt hamn införd, må undgå att under wiß tid hållas affkild från andra djur; **den 18 September** förordning angående vilkoren för försäljning, till förtäring på stället, af win, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker; **den 2 Oktober** kungörelse angående ändring i § 7 af reglementet den 15 Mars 1861 om undervisning och examina i ångmaskinlära wid allmän navigations-skola; **samma dag** kungörelse om ändring af § 21 mom. 1 litt. c i förordningen den 21 Oktober 1869 angående tillverkning af nitroglycerin, dynamit och andra sprängämnen, som innehålla nitroglycerin, samt deras wård och försäljning; **samma dag** kungörelse om ändring i § 21 af förordningen den 1 Oktober 1858 angående tillverkning, wård och försäljning af frut, sådan nämnda § lyder genom nådiga kungörelsen den 10 April 1863; **den 16 Oktober** kungörelse om hvad iakttagas bör, för att bringa taxor å wißa för fartyg efter deras dräglighet utgående afgifter till öfwerensstämmelse med den under den 15 sifflidne Maj utfärdade nådiga

förordningen angående mätning af handelsfartyg; **famma dag** fungörelse angående tillägg till § 14 mom. litt. a i skeppsflarerare=ordningen af den 8 fjftlidne Maj; **den 30 Oktober** fungörelse angående ändring af § 5 punkten c och tillägg till momenten 4 och 7 af § 6 i reglementet den 20 Februari 1874 för prisbelöande af hästar.

Sedan Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts i ämnet aflättna nå= Förberedande åtgärder för Sweriges deltagande i 1876 års världsutställning i Philadelphia. diga proposition, anwifst ett anslag stort 50,000 Kronor att i mån af behof användas såsom bidrag till Sweriges deltagande i den internationela konst= och industriutställning, hwilken kommer att år 1876 anordnas i Philadelphia, har Kongl. Maj:t, med anledning af Riksdagens sålunda fattade beslut, antagit den af de Nord=Amerikanska Föränta Staternas President till Sverige gjorda inbjudning att deltaga uti ifrågawarande utställning, och i sådant afseende den 13 fjftlidna Mars tillsatt en komité, som bemyndigats widtaga alla för Sweriges deltagande i utställningen erforderliga förberedande åtgärder, samt uppdragit åt Chefen för Civil=departementet att wara ordförande i denna komité, hwarjemte Kongl. Maj:t under den 2 fjftlidne Oktober till kommissarie wid ifrågawarande utställning förordnat Intendenten wid landtbruks=akademiens experimentalfält Carl Zuhlin Dannfelt.

Under år 1874 har Sverige warit genom ombud representeradt Internationela kongresser. wid internationela botaniska kongressen i Florens samt uti den internationela kongress i Brüssel, som haft till ändamål att åstadkomma ett i alla länder likformigt system för trådnummerering.

Internationela statistiska kongressens permanenta kommission har under fjftlidne Augusti och September månader hållit sammanträde i Stockholm.

Författningar
i hvarje handa
ämnen.

Utom de författningar, som här ofwan blifwit förskildt omnämnde, har Kongl. Maj:t under året utfärdat: **den 30 Mars** Kungörelse angående förhöjning tills widare af den i gällande skiftesstadga bestämde ersättning åt gode män wid landmäteriförrättningar och ledamöter i egodelningsrätt för resekostnad och dagtraktamente; **den 1 April** Kungörelse angående ändring af § 17 i de af Kongl. Maj:t den 26 September 1862 fastställda stadgar för Chalmerska slöjdfskolan; **den 17 April** Förordning angående skyldighet för kommunala myndigheter att afgifwa statistiska redogörelser; **den 8 Maj dels** Byggnadsstadga, **dels** Brandstadga för rikets städer; och **samma dag** Förordning angående hamnordningar och andra ordningsföreskrifter för allmänna hamnarne i riket; **den 5 Juni** Kungörelse om förändrad lydelse af § 8 i förnyade nådiga förordningen den 6 Augusti 1864, angående grunderna och milforen för hemmansklyfning och jordassöndring, sådan samma § lyder enligt nådiga Kungörelsen den 8 September 1868; **samma dag** Kungörelse om ändring i vissa delar af Kongl. Maj:ts den 10 November 1865 utfärdade Stadga angående mått och wigt; **den 24 Juli** stadfästelserevolution å vissa med afseende å wilkorliga eller s. k. konjunkturförsäkringar föreslagna tillägg till det för Skånska brandförsäkringsinrättningen den 24 Augusti 1872 utfärdade reglemente; **den 18 September** Kungörelse angående ändring i vissa delar af stadgandena om expeditionslösen wid underdomstolarne å landet; **samma dag** Kungörelse angående ändring i nådiga Kungörelsen den 14 December 1866 rörande förhöjning i legan för gästgiveri-, håll- och reservskjut, der den efter entreprenad utgår; **samma dag** Kungörelse angående ändring i § 8 af det för Statens jernwägstrafiks enke- och pupillkassa den 6 September 1872 utfärdade nådiga reglemente; **den 2 Oktober** Kungörelse angående rättighet för Canadiska fartyg att idka kufftort emellan Swenska

hamnar; **den 16 i samma månad** Kungörelse angående normal- och passferwiger för guldmynt; **den 13 November** Kungörelse angående förändrad lydelse af §§ 10 och 12 uti instruktionen för Stockholms stads Drätselnämnd; **samma dag** Kungörelse angående förändrad lydelse af § 15 uti instruktionen för Stockholms stads Sundhetsnämnd; **samma dag** Kungörelse angående förändrad lydelse af § 13 uti instruktionen för Stockholms stads Fattigwårdsnämnd; och **samma dag** Kungörelse om ändring af Stadgan den 16 Maj 1840 angående fördelning af ärendena emellan Statsdepartementen; **den 11 December** Kungörelse om förändrad lydelse af 1:sta och 2:dra punkterna i Kungörelsen den 21 Oktober 1864, angående wisfa bestämmelser i fråga om begagnande och underhåll af enskilda bolags för allmän trafik upplätta jernvägar; och **samma dag** Kungörelse angående ordningen för affyning och besigtning af enskilda jernvägar och deras upplåtande för allmän trafik.

Å Östra stambanan blefwo återstående terrasseringsarbeten, beläggning med stenor och ballastning samt stationsanläggningar såwäl å bantäckan mellan Borholm och Sommen, 0,7 mil i längd, som ock å sträckan mellan Näsijö och Aneby, 2,2 mil, fullbordade så tidigt på året, att dessa båda bandelar, tillsammans utgörande 2,9 mil i längd, kunde under fiftlidne Juli månad för allmän trafik upplätas.

Arbetenas
fortgång wid
Statens jern-
vägsbygg-
nader.

Å den mellan Sommen och Aneby belägna delen, som utgjorde fifta länken i den 20,1 mil långa Östra stambanan mellan Katrineholm och Näsijö, blefwo arbetena så fortskyndade, att jemwäl denna bandel, 3,8 mil i längd, kunde den 18 fiftlidne November högtidligen inwigas och derefter för allmänna trafiken upplätas.

Å Norra stambanan hafwa arbetena fortgått såwäl å den strax norr om Krylbo förekommande stora bron öfwer Dalelswen, som ock å

hela sträckan mellan Krylbo och Stornik, 5 mil 13,000 fot i längd; och hafwa derstädes terrasseringsarbetena blifwit fullbordade å tillfamans omkring $4\frac{1}{2}$ mil samt beläggningen med sfenor verkstälts och balastningen påbörjats från Dalelswen norrut förbi Sularbo och Fors fram mot Morshyttan å en längd af nära $1\frac{1}{2}$ mil; hwarjemte arbetena å samtliga bangårdarna, synnerligast å den wid Stornik, fortgått.

Å Norra stambanans fortsättning norr om Gefle—Dala=banan, äfwen som å statsbanan Skövde—Carlsborg, hafwa förberedande arbeten, hufwudsakligast detaljmätningar och utstafningar, blifwit under året påbörjade.

De af Kongl. Maj:t särskildt anbefallda undersökningar rörande Norra stambanans fortsättning norr om Gefle—Dala=banan, omfattande jernvägssträckningar till en sammarräknad längd af $56\frac{1}{2}$ mil, hwaraf endast omkring 17 mil wid 1873 års utgång woro undersökta, hafwa under fiftidne års sommar och höst, hvad arbetena å fältet beträffar, blifwit fullbordade.

Statens jernvägstrafik.

Efter tillkomsten af de under år 1874 till trafik upplätta linier å stambanorna utgör Statens trafikerade jernvägar nu i längd tillfamans 135,9 mil.

Rörelsen å dessa banor har under året varit så liflig, att trafikinkomsterna för samma år antagas komma att uppgå till omkring 14 millioner och sålunda öfwerstiga fjolårets med omkring 2,300,000 Kronor.

Allmänna väg- och wattenbyggnadsarbeten.

Bland de med allmänna medel understödda väg- och wattenbyggnadsarbeten, som under år 1874 fullbordats, äro följande de wigtigaste:

Wägomläggningar:

Omläggning af landsvägen mellan Hyllaryds och Högtorps gästgifswaregårdar i Norra Wedbo härads af Sönköpings län.

Anläggning af ny väg från Semtlands läns gräns till landsvägen wid Krånge by i Ramsfale socken af Wester-Norrlands län.

Omläggning å allmänna landsvägen mellan Swärta bruk och Bogsta kyrka i Södermanlands län.

Omläggning å allmänna landsvägen genom Sörbygdens härad i Göteborgs och Bohus län.

Omläggning och förbättring å vägen från Wislanda jernvägsstation till Huseby bruk i Kronobergs län.

Omläggning förbi de brantaste backarne å landsvägen från Terssö i riktning mot Färila i Gefleborgs län.

Omläggning och förbättring af landsvägen från Gefleholms jernvägsstation till Kådarps gästgifwaregård i Christianstads län.

Omläggning å landsvägen mellan Nyköping och Swärta bruk i i Nyköpings län.

Vägomläggning mellan Sönköping och Högtorps gästgifwaregård i Sönköpings län.

Wattenaftappningar:

Sänkning af Drsjön i Wirestads och Stenbrohults socknar af Kronobergs län.

Utdikning af Swedjeby i Sunne socken af Semtlands län.

Sänkning af Hallsta ån i Tuna och Högs socknar af Gefleborgs län.

Sänkning af Isfjön i Willands härad af Christianstads län.

Utdikning wid Spölands by i Wännäs socken af Westerbottens län.

Utdikning wid Stångswikens och Holmsjöns byar i Föllinge socken af Semtlands län.

Utgräfning och reglering af Syltbäcken i Dswanjö socken af Gefleborgs län.

Utdikning af Mef och Elias myrarne i Folkärna socken af Kopparbergs län.

Utdikning wid Barfa tjernet i Sarme socken af Wermlands län.

Utdikning wid Roskbordsby i Lockne socken af Semtlands län.

Hamnar och Kanaler:

Kanal- och flufanläggning från Unimmen wid Snäcke på Dalsland.

Hamnbyggnad wid Elite på Gotland.

Gränsö kanal nära Westerwif.

Broar:

Bro af jern öfwer den beslutade befästringssgrafwen wid Swita Krog.

Fullbordade jernvägs-
anläggningar. fullbordade: Följande enskilda jernvägsanläggningar hafwa under året blifwit

Wifern—Möckelns jernwäg;

Kora—Carlshoga jernwäg med bibanor till Strebergs gruffält;

Krylbo—Norbergs jernwäg;

Upsala—Gefle jernwäg med bibanor till Dannemora och Söderfors;

Lidköping—Skara—Stenstorps jernwäg;

Mariefstad—Moholms jernwäg;

Ulricehamn—Wartofta jernwäg;

Pålsboda—Finfpångs jernwäg;

Wadstena—Fogelstads jernwäg;

Sölwesborg—Christianstads jernwäg;

Carlshamn—Wieslanda jernwäg;

Carlskrona—Wexjö jernwäg;

Calmar—Emmaboda jernwäg;

Näsby—Oscarshamns jernwäg; samt

fortfättningen af Hudikswall—Forsfa jernwäg till sjön Dellen.

Under år 1874 har koncesfion bewiljats för följande jernwägs-
anläggningar:

koncesfioner
till enskilda
jernwägsan-
läggningar.

Jernwäg mellan Swensbro station å Hjo—Stenstorp-banan och Ekedalen.

Jernwäg från Engelholm öfwer Spannarp till Björnekulla eller Åstorps station på Helsingborg—Hefleholms jernwäg.

Ombyggnad af Norbergs jernwäg mellan Engelsberg och Norberg.

Jernwäg från Vinköping till Westerwif öfwer Grebo och Gamleby med bibana från Grebo till fjön Erlängen.

Jernwäg mellan Tabergs och Nordmarks grufwor samt Motjärns-
hyttan i Wermlands län.

Jernwäg mellan Sala och Tillberga station på Stockholm—Westerås
—Bergslagens jernwäg.

Jernwäg från Billesholm till Bjufs station å Helsingborg—Hefle-
holms jernwäg.

Jernwäg mellan Wimmerby och Hultsfreds station på Näs-
sjö—Oscarshamns-banan.

Jernwäg mellan Nybro station å Calmar—Ennaboda jernwäg och
Säffjöström wid fjön Alstern.

Jernwäg mellan Hörkens station å Bergslagernas jernwäg och
Strömsdals masugn.

Jernwäg mellan Bysjöns strand och Westra Dalelfwen.

Jernwäg från Näs wid Dalelfwen till Morshyttans station å norra
stambanan.

Jernwäg mellan Wintjärns gruffält och lilla Björnmosjen i Swärd-
sjö socken af Kopparbergs län.

Utsträckning af Nora—Karlsfoga jernwäg dels mot söder från
Karlsfoga station till fjön Wenern, dels mot norr från Ringshyttans
station wid Striberget till närheten af Ternboås kyrka.

Bih. till Riksd. Prot. 1875. 1:a Saml. 1:a Afd.

Jernväg från Klotens bruk i Ramsbergs socken af Örebro län till Bångbro station å Fröwi—Ludwika-banan.

Jernväg mellan Landskrona och Björnekulla eller Åstorps station på Helsingborg—Höfleholms jernväg.

Jernväg mellan Höganäs grufvor och hamn.

Aktiebolag. Kongl. Maj:t har under år 1874, uppå Civil-Departementets fördragning, meddelat stadfästelse å bolagsordningar för 215 nya aktiebolag. Bland dessa äro 10 jernvägsaktiebolag, 135 industri- och fabriksaktiebolag, 2 försäkringsaktiebolag, 24 rederiaktiebolag, 26 handels- och hushållsföreningsaktiebolag samt 18 bildade för hvarjehanda andra ändamål.

Liquid emellan Stats- och Riksgäldsväsen för år 1872. Rörande förhållandet med Statsverkets inkomster och utgifter må här meddelas, att en på grund af senaste afslutade Rikshushushöfdebok eller den för år 1872 upprättad liquid emellan Statsverket och Riksgäldskontoret utvisar att för nämnda år uppkommit ett saldo Riksgäldskontoret till godo af 7,534,518 Kronor 49 öre, hwilket belopp och blifwit till Riksgäldskontoret levereradt.

Förhållandet under åren 1873 och 1874. Enligt en i Statskontoret uppgjord approximativ beräkning öfver förhållandet för år 1873 kommer likaledes för nämnda år liquidemellan Riksgäldskontoret att sluta med ett saldo Riksgäldskontoret till godo af omkring 13,500,000 Kronor, i afräkning hvarå redan blifwit i försälda poster till Riksgäldskontoret aflemnadt ett sammanräknadt belopp af 12,700,000 Kronor; och hafwa för år 1874 jemväl betydliga öfverflott å en del af Statsverkets inkomster uppstått, hvarigenom Statskontoret kommit i tillfälle att, utom bestridande af förskottswis anvisade medel till anskaffande af rörlig jernvägsmateriel till sammanräknadt be-

lopp af 2,500,000 Kronor, uti försälda poster till Riksgäldskontoret leverera i afräkning å dessa öfverskott en summa af 8,500,000 Kronor.

Under nästlidna år har ny jordebok för Stockholms län blifwit af Kammar=Kollegium fastställd. Gransfningen af de på grund af Kongl. Kungörelsen den 5 Oktober 1871 upprättade förteckningar öfwer till Statsverket indragna ränte- och kronotiondeanslag har afflutats med de återstående förteckningarne öfwer dylika anslag i Östergötlands, Skaraborgs, Göteborgs och Bohus samt Gefleborgs län, hwarjemte af Kollegium blifwit pröfwade de anmärkning, som wid förteckningarne öfwer dessa anslag i 14 län förekommit, med undantag af sådana, som sunnits fordra närmare undersökning. Utom dessa sistnämnda återstå ännu för Kollegium att afgöra de wid förteckningarne för Skaraborgs, Gefleborgs, Malmöhus, Westmanlands och Stora Kopparbergs län gjorda anmärkning, hwilka antingen äro med wederbörande kommunicerade eller, efter det infortrade förklaringar inkommit, remitterade till Kollegii Provinskontor för påminnelse af gifwande.

Jordeboks-
arbetet i
Kammar-
Kollegium.

Sedan Riksdagen på Kongl. Maj:t:s nådiga framställning beslutat att den jemlikt Kongl. Kungörelserna den 17 Juli 1847 och den 23 Maj 1857 wederbörande tillerkända optionsrätt till arrende af indraget landstatsboställe kommer att icke widare ega rum i afseende å de utarrenderingar af dylika boställen, som hädanefter ske första gången efter deras indragning till Statsverket; så har Kongl. Maj:t genom nådig Kungörelse gifwit sådant wederbörande tillkänna.

Upphörd op-
tionsrätt till
arrende af
indraget
landstats-
boställe.

Med anledning af Riksdagens hos Kongl. Maj:t gjorda framställning om förändradt bokföringsfätt för förskott, som af allmänna medel utgifwas, har Kongl. Maj:t, i enlighet med Statskontorets i underdånigt utlåtande gjorda hemställan, förordnat, att alla förwaltande verk och

Förändradt
fätt för bok-
föring af för-
skott, som af
allmänna me-
del utgifwas.

myndigheter, med undantag af Förvaltningen af Sjöärendena samt Arméförvaltningen, för hvilka föreskrifter i detta hänseende dels redan äro gifna, dels framdeles komma att sårskildt meddelas, skola från och med år 1875, i enlighet med två af Statskontoret upprättade formulär, bokföra och redowisa alla förskott, summariskt i ett i hufvudboken in-
gående förskotts-konto och specifikt i en sårskild förskottsbok.

De nya myn-
tens storlek,
prägel m. m.

Sedan genom lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873 Kongl. Maj:t med Riksdagen förordnat om halt, wigt och wårde å de guld-, silfwer- och bronzmynt, som enligt den af Kongl. Maj:t samma dag ratificerade konvention med Danmark borde i riket präglas; så hafwa uti sårskild nådig Kungörelse meddelats bestämmelser om de nya myntens storlek, prägel, inskrift och utseende i öfrigt;

hwarjemte nådig Kungörelse utfärdats om de Swenska guldmyntens giltighet såsom lagligt betalningsmedel i Danmark samt om prägelu å de Danska guldmynt, som utgöra lagligt betalningsmedel i Sverige.

Myntverket.

Det nya guldutmyntningsverket, hwartill Riksdagen anwifvat medel, är ännu under uppsättning, men antages före utgången af innewarande månad hinna blifwa så färdigt att det då kan begagnas. Sorterings- och hufwelmassfinerna äro uppsatta och hafwa redan några weckor warit i gång.

Myntning.

Enligt 1873 års myntlag hafwa intill den 23 fiftlidne December blifwit utmyntade och utlemnade:

i 20 Kronor	Kr. 7,092,160.
i 10 Kronor	» 4,235,000.
i 25 ören	525,000.
i 10 ören	<u>287,500.</u> » 812,500.

i 5 ören	43,310.	
i 2 ören	38,280.	
i 1 ören	23,700.	Kr. 105,290.

Äf ofwan omförmälda guldmynnt hade intill samma tid 9,550,000 Kronor från Riksbanken utweplats.

Ä westra och nordwestra stambanorna, hwarest fullständig postkupé- expedition åtföljt allenast ett af de dagliga snälltågen i hwardera rigt- Jernvägs-
postföring. ningen, har detta postbefordringsjätt utsträckt till båda dessa bantåg.

Enahanda förhållande har under året inträdt äfwen mellan Upsala och Krylbo å norra stambanan.

Sedan östra stambanan fullbordats, framgår å densamma postkupé tre gånger dagligen i båda riktningarne.

Ä följande under året fullbordade enskilda jernvägar har daglig Postföring å
enskilda jern-
vägar. postbefordring kommit till stånd, nemligen: Grängesberg—Ludwiga, Kri- ftianstad—Sölwesborg, Karlshamn—Wislanda, Wexjö—Karlskrona, Em- maboda—Kalmar, Pålshoda—Finispong, Krylbo—Kärrgrufwan, Fogel- sta—Wadstena, Ulricehamn—Wartofta, Lidköping—Stenstorp och Upsala —Gefle.

Den för Swenska och Danska postwerkens gemensamma räkning Utsträckt post-
ångbåtsför-
bindelse mel-
lan Göteborg
och Fredriks-
hamn. underhållna postångbåtsförbindelsen emellan Göteborg och Fredrikshamn har utsträckt från tre dagar till alla dagar i wekan.

Med undantag endast för några få orter, å hwilka äldre, af de Nya postgån-
gar och nya
poststationer. kronobresbäringsfnyldige ingångna kontrakt lagt hinder i wägen för ett fullständigt genomförande redan nu af den förändrade ordningen för kronobreswens fortskaffande, har numera i samtliga rikets län den förut

varande ordinarie kronobresbäringen blifwit af postverket öfvertagen samt af nya postgångar och nya poststationer ersatt.

Nya post-
expeditioner. Nya postexpeditioner hafwa under året öppnats i Emmaboda, Fröwi, Ludwika, Dusby och Qwistrum samt i Leksand i förbindelse med derwarande telegrafanstalt; hwaremot postexpeditionen i Markaryd indragits.

Gemensam
post- och tele-
grafanstalt. En ytterligare gemensam post- och telegrafanstalt har kommit till stånd i hufwudstaden samt förlagts å Kungsholmen.

Antalet nya
poststationer
under år
1874. Antalet under året öppnade poststationer uppgår till mera än 600; hwaremot 12 sådana indragits.

Det nya post-
huset i Stoc-
holm. Det å Norrmalm i hufwudstaden uppförda nya posthuset har under slutet af året blifwit så fullbordadt, att detsamma kunnat till postverkets disposition öfwerlemnas. Afwen innan en fullständig postbehandling kunnat derstädes anordnas, har, i anseende till numera bristande utrymme i gamla posthuset, nödigt befunnits att till det nya posthuset förlägga en del af expeditionen.

Allmänt post-
fördrag i
Bern. Genom ett under loppet af nästlidne år i Bern afslutadt allmänt postfördrag hafwa postförhållandena mellan vårt land och samtliga öfriga europeiska afwensom en del utom-europeiska länder blifwit ordnade på ett sådant sätt att, med en högst betydlig nedsättning i afgifterna för transitobefordran, lifformiga portosatser kunnat fastställas för de allmänast förekommande slag af postförändelser, som emellan de olika länderna utwexlas.

Korrespon-
densens till-
vägt. Antalet postbefordrade försändelser uppgick år 1873 till 16,721,000 mot 15,891,000 under år 1872.

Under år 1873 requirerades genom postverket tidningar till ett antal, som, om hvarje qvartal för hvarje tidning räknas särskildt, utgjorde 883,000. Sammanlagda prenumerationskostnaden för dessa tidningar belöpte sig till något mer än 870,000 Kronor.

Samma år befordrades med postbiligenerna 16,900 resande, eller 294 personer mer än året förut.

Det elektriska telegrafnätet har blifwit utsträckt genom anläggning af nya linier från Mora till Lindesberg, från Lekсанд till Mora, från Linköping öfver Mjölby till Skenninge, från Mjölby till Näs sjö, från Kristianstad till Hefleholm, från Hefleholm till Ramlösa, från Helsingborg till Sofiero, från Höganäs till Wiken, från Åby till Herrewads-kloster och från Ronehamn till Burgswik, hvarjemte nya statstelegrafstationer inrättats i Burgswik, Lindesberg, Mora, Sköfde, Sofiero, Wiken och Åfersberg äfwen som twenne telegram-inlemnings-byråer i hufwudstaden: den ena, i förening med postanstalt å Kungsholmen och den andra i Grand Hôtel å Blasieholmen. Desutom hafwa de förra privatstationerna i Sala och Elite med 1875 års början förändrats till statstelegrafstationer.

Ytterligare ledningsträdor hafwa upplagts å linierna Upsala—Gefle, Gefle—Sundswall, Karlskrona—Kristianstad—Malmö och Linköping—Norrköping.

Ombygda hafwa blifwit linierna Söndköping—Näs sjö, Karlstad—Arwika, Vaxå—Storbjörboda och Nederkalix—Haparanda samt en del af linien Hernösand—Örnsvölsdswik. Linien Mariefstad—Töreboda har blifwit flyttad till jernvägen Mariefstad—Möholmen.

Slopad tele-
grafkabel.

Den år 1859 nedlagda telegrafkabel mellan Westerwif och Wisby har under år 1874 wifad sig wara i så bristfälligt skick, att den ej vidare funnat för telegrafering användas, hwadan telegraf-korrespondensen med Gotland numera är hänwifad till endast den år 1871 nedlagda kabeln mellan nämnda ö och Sland.

Kostnad för
telegrafbygg-
nadsarbeten.

Till telegrafbyggnadsarbeten har under år 1874 ett belopp af omkring 200,000 R:dr blifwit användt.

Det Swenska
statstelegraf-
nätets ut-
sträckning.

Sedan det Swenska telegrafnätet under år 1874 utwidgats med 45,7 mil i nya stolplinier och 106,3 mil i tråbledningar, uppgår nu hela längden af de förra till 1,074 och af de senare till 2,512,8 — allt geografiska mil.

Stationernas
antal.

Med inberäkning af privat-telegrafstationerna utgör hela antalet af de under Telegrafstyrelsens inseende stående stationerna 158, hwaraf 150 äro elektriska och 8 optiska.

Desutom hafwa 101 för telegrafering inrättade jernvägsstationer blifwit satta i förbindelse med statstelegrafnätet, med hwilket förut 218 jernvägs-telegrafstationer woro förbundna; så att antalet af i riket för telegrafering nu befintliga med hwarandra i förening stående stationer utgör 477.

Telegrafwer-
kets inkomster.

Telegrafwerkets inkomster, som under år 1873 öfwerstego utgifterna med 268,803 riksdaler 52 öre, anses komma att för år 1874 lemna ett öfwerfrott af omkring 170,000 R:dr.

Telegrafkor-
respondensen.

Telegrafkorrespondensen, som under år 1873 uppgick till 922,528 telegrammer eller nära 17 procent mera än år 1872, då den war 19 procent högre än under år 1871, wifad sig wara i fortfarande tillwärt.

Under den 23 nästlidne Oktober har Kongl. Maj:t utfärdat nå- Pensions-
ansfalt.
digt reglemente för Telegrafverkets pensionsinrättning, hvilken med år
1875 har trädt i werksamhet.

Sedan ett af Kongl. Maj:t afgifwet förslag till förnyad förordning Sveriges och
Norges ömse-
sidiga han-
dels- och sjö-
fartsförhål-
landen.
angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållan-
den blifwit godkändt så wäl af Riksdagen som af Norska Stortinget,
har Kongl. Maj:t i öfwerensstämmelse dermed i ämnet utfärdat nådig
förordning, hvilken trädt i kraft från och med den 1 Juli sistlidet år.

Allmän rättighet till waruutförsel från insjöar, floder och kanaler Rättighet för
främmande
nationers far-
tyg till waru-
utförsel från
insjöar, floder
och kanaler.
har blifwit främmande nationers fartyg medgifwen under wilkor, såsom
för utförsel från Mälarhamnar redan är genom nådiga brefwet den 3
November 1870 förefriswet, att utförseln sker direkte till utrikes ort
och att fartygen wid wederbörlig tullkammare utklarera; dock har häri-
genom ingen förändring egt rum i de bestämmelser, som angående fart
med utländska fartyg från en till annan inrikes ort äro gällande.

Staden **Vinköping** har erhållit stapelstadsrätt och i sammanhang Stapelstads-
rätt.
dermed rättighet att under wisja wilkor årligen uppbära fem procent af
stadens tulluppbörd i stället för den rikets äldre stapelstäder tillkommande
tolagsersättning, hwarefter nederlags- och transitoupplagsrätt blifwit sta- Transito-
upplagsrätt
den tillerkänd; och har transitoupplagsrätt jemwäl blifwit bewiljad stä-
derna **Carlskrona, Calmar och Öskarhamn.**

Till undanröjdande af de hinder, som gällande tullförfattningar Frilager för
fartygs pro-
viantering i
Dresfund.
lägga i vägen för Swenska wid Dresfund belägna handelsplatfers del-
tagande i den lönande rörelse, som förjer den genom sundet passerande
handelsflottan med proviant och andra förnödenheter, har Kongl. Maj:t
tillåtit att i städerna Malmö, Landskrona och Helsingborg må anordnas

Bih. till Riksd. Prot. 1875. 1:a Saml. 1:a Afd.

6

s. k. frilager för fartygs proviantering i Öresund samt om dylika frilager utfärdad nådig förordning, att lända till esterrättelse från den 1 Januari 1875.

Utbyte af
Svenska Kro-
nans tomt i
Moskwa mot
Ryska Kro-
nans maga-
siner i Stoc-
holm.

Sedan, efter öfwerenskommelse med Kejsarliga Ryska Regeringen, Kongl. Maj:t afstått den tomt, som af Svenska Kronan innehades i Moskwa, i utbyte mot den tomt med magasiner, som Kejsarliga Ryska Regeringen egde i det nuvarande stadshuset i Stockholm; så har, efter det detta utbyte försiggått den 1 sifflidne Oktober, de ifrågawarande magasinerna i stadshuset blifwit ställda under Öfwerindententsambetets wård och förvaltning.

Skogsförord-
ning för
Norrbottnen.

Genom särskild förordning, som förbjuder skeppning och försäuing af smärre wirke i Norrbottens län utom lappmarken, dereft ej behöriq utsynning förut egt rum, har åtgärd widtagits till förekommande af öfwerdrifwen afwerkning å ungsfog derstädes, i anledning hwaraf ock skogsstaten i länets kustland blifwit förstärkt; och har äfwen tjenstgöringsområdena såwäl för den förwaltande som bewakande skogspersonalen i länet reglerats.

Förnyad ut-
syningsför-
ordning.

Efter pröfning af det betänkande, som afgifwits af den med afseende å de Norrländska skogsförhållandena nedsatta komité, har förnyad förordning angående utsynning och försäljning af skogsalster från Kronans skogar i Kopparbergs län och Norrland blifwit utfärdad.

Försäljning af
flerårig af-
werkningsträtt
å kronoskogar.

I anledning af hwad Riksdagens senast församlade Revisorer anført, i fråga om försäljning af flerårig afwerkningsträtt å kronoskogar, hafwa särskilda föreskrifter rörande dylik försäljning meddelats.

Tillökning af
kronopar-
terna.

Genom affättande till kronopark dels af 63½ quadratmil omfattande trakter i Soctmöcks och Gellivare soctnar af Norrbottens lappmark, dels

af en öfverloppsmark i Grangärde socken af Kopparbergs län, dels af ett antal åbolediga nybyggen i Norrbottens län har ytvidden af kronoparkerna öfats med omkring 8,250,000 kvadratref.

Den år 1873 påbörjade undersökning till utrönande af kostnaden för att göra flottbara de wattendrag, hwarå wirke från kronans skogar i Norrbottens län skall flottas, har fortfattats och sträckt sig till Byske och Åby elfwar i Norr- och Westerbottens län samt till Roka-, Villpite-, Denger- och Korsträskelfwarne i Norrbottens län. Af det till 15,000 Kronor uppgående anslaget för berörde undersökningar har lyftats 6,000 Kronor till de 4,000 Kronor, som år 1873 utgingo, så att 5,000 Kronor nu återstå.

Undersökningar för upprensning af flottningsleder.

För 100 allmänna skogar med en ytvidd af tillsammans omkring 300,000 kvadratref hafwa hushållningsplaner blifwit fastställda.

Skogshushållningsplaner.

För hämmande af skogsåverkningarne i de sex norra länen och synnerligast Norr- och Westerbottens län, har likasom under de närmast föregående fyra åren ett betydligt antal extra bevakare warit anställdt; och har kostnaden för aflöning till desja bevakare uppgått till omkring 30,000 Kronor.

Extra skogsbevakning.

I sammanhang med beslut derom att skogstjenstemän ej vidare skola anwisas boställen, har förordnats att jägeristatsboställen, som ej redan innehafwas af nuwarande skogspersonalen, utan hwilka under de senare tolf åren tills vidare utarrenderats, för att kunna wara för nämnda personal wid behof disponibla, numera skola till statsverket definitivt indragas och med dem i öfverensstämmelse dermed förfaras.

Indragning af odisponerade jägeristatsboställen.

Fridlysnings tiden för moripa, som hittills sträckt sig från och med den 1 November till och med den 31 Augusti, har inskränkt till tiden från och med den 1 November till och med den 10 Augusti.

Andring i fridlysnings tid för wildt.

Stogsstatistisk komité.

Wid det sammanträde af Statistiska kongressens permanenta komité, som sifflidne höft härstädes egt rum, har Sverige, hvad stogsstatistiken beträffar, varit representeradt af färsfildt förordnad ombud.

Allmänna hypoteksbankens obligationer.

Allmänna hypoteksbankens obligationsfull belöpte sig wid 1873 års utgång till 139,276,933 Kronor 32 öre. Af des femprocentsoptioner försäldes under år 1874 till medlet af Juli månad efter ett pris af dels pari, dels 101 procent ett sammanlagdt belopp af 5,403,700 Kronor, hwarefter försäljningen af dem tills widare blifwit inställd. Amorteringen å femprocentsoptionerna började år 1874; och blef under året ett obligationsbelopp af 3,243,400 Kronor till inlösen utlottadt. Af de år 1872 utgifna fyraprocentsoptionerna såldes under nästlidne år 432,900 Kronor efter ett pris weplande mellan 89, 88 och 88½ procent, hwilket siftnämnde pris bestämdes den 18 sifflidne Juli och ännu är oförändradt; derjemte utlottades under året å samma lån ett obligationsbelopp af 170,100 Kronor. Widare har under år 1874 återstoden, 992,300 Thaler Preussiff courant, af 1862 års utländska 4½ procentslån blifwit försäld samt ett nytt lån med obligationer, förskrifna å Tyfska språket efter en räntefot af 4½ procent, den 9 sifflidne Juli upplagts till belopp af 36,000,000 Tyfska riksmark, deraf 12,000,000 riksmark under året sålts.

Hypoteksföreningarnes ställning.

Euligt den öfwerfigt af hypoteksföreningarnes ställning wid 1873 års slut, som i Finansdepartementet upprättats efter uppgifter från Allmänna hypoteksbanken och de färsfilda hypoteksföreningarne, utgjorde summan af de amorteringslån, hypoteksföreningarne då upptagit, efter afdrag af hvad derå amorterats, i rundt tal 199,069,000 R:dr, eller 5,055,000 R:dr mera än år 1872. Af berörde summa tillhörde

71,391,000 R:dr lån, som upptagits direkt af hypoteksföreningarne, och 127,677,000 R:dr lån, som negocierats genom Allmänna hypoteksbanken.

Wid 1873 års utgång war Allmänna hypotekskassans för Sveriges städer skuld för utelöpande obligationer R:dr 4,463,100; och hafwa under år 1874 sålts obligationer till ett belopp af R:dr 149,900.

Allmänna hypotekskassans för Sveriges städer obligationer.

Priset å dessa, med 5 procent's ränta löpande obligationer har varit 100 procent.

Antalet sedelutgifwande enskilda banker är fortfarande 27; men två nya aktiebolag för bankrörelse utan sedelutgifningsrätt och grundade på aktiebolagslagen af den 6 Oktober 1848 hafwa under år 1874 bildats och erhållit stadfästelse å bolagsordningar.

Nya bankaktiebolag.

Det ena af dessa bolag, "Aktiebolaget Sundswalls Handelsbank" började sin rörelse den 29 Juli 1874; men det andra, "Kreditaktiebolaget i Sundswall", lærer icke wara affedt att tråda i verksamhet förrän wid upphörandet af filialbanken i Sundswall, hwars ötroj tilländagår den 30 nästkommande September.

Riksbankens s. k. metalliska kassa, hwilken den 30 September 1873 war 27,527,000 R:dr, utgjorde samma dag år 1874: 32,566,000 R:dr och hade således öfats med 5,039,000 R:dr. Af denna kassa befunnos 20,701,000 i guld och 11,865,000 i silfwer.

Riksbankens s. k. metalliska kassa.

Riksbankens tillgångar på utrikes orter samt behållning uti icke förfallna wexlar på utländska handelsplatser utgjorde nyhämnda dag 16,610,000 R:dr emot 12,080,000 wid samma tid år 1873.

Tillgångar på utrikes orter.

De bankinrättningar och kreditbolag, rörande hwilkas ställning uppgifter offentliggöras, hade sammanlagdt, den 30 September 1874,

Bankernas upp- och utlåning.

innestående på upp- och afffrifningsräkning 34,465,000 R:dr och på depositionsräkning 168,279,000 R:dr.

I jemförelse med år 1873 har upp- och afffrifningsräkningen nedgått med 10,227,000 R:dr, men deremot depositionsräkningen stigit med 43,676,000 R:dr.

Beloppet af disfonterade inrikes werlar utgjorde nämnde dag 99,090,000 R:dr och hade således från år 1873 öfats med 11,073,000 R:dr.

Summan af utestående lån utgjorde 104,123,000 R:dr och hade från år 1873 öfats med 9,993,000 R:dr.

Det å kassa-kreditiv utestående beloppet hade från 62,688,000 R:dr år 1873 stigit till 74,183,000 R:dr eller med 11,495,000 R:dr.

De i bankerna insatta medlen hade således på det hela öfats med 33,449,000 R:dr, under det de af bankerna meddelade försträckningar öfats med 32,661,000 R:dr.

Utelöpande
banksedlar.

Utelöpande banksedlar woro den 30 September 1874: 117,945,000 R:dr; således nära samma belopp, som wid nämnda tid år 1873, då ifrågawarande summa utgjorde 117,988,000 R:dr.

Löneregle-
ringskomitén.

För att afgifwa utlåtande och förslag rörande reglering af de förwaltande embetsverkens och myndigheternas löneförhållanden har en komité blifwit nedsett med rätt att derwid jemväl, i den mån kommitterade kunde finna det af omständigheterna påfalladt, göra framställning om förändringar i nuwarande organisation af förwaltningsspersonalen och anordning af dess arbeten. Denna komité, hwars arbeten fortgå, har till Kongl. Maj:t inkommit med förslag till reglering af lönerna för rikets Hofrätter.

Sedan Riksdagen bewiljat ett anslag af 9,000 Kronor, att utgå från början af år 1875, för att betrygga Civilstatens pensionsinrättning för förlust genom upptagande i inrättningen af skogsstatens personal, hafwa samtliga till skogsstaten hörande embets- och tjenstemän samt betjente, med undantag af generaldirektören och de endast med förordnande på wiß tid tillsatta skogsinspektörerna, äfwen som Skogsinstitutets personal, såsom uppförd endast å extra stat, förklarats från och med den 1 Januari detta år wara delegare i Civilstatens pensionsinrättning; kommande, i den mån Skogsinstitutets personal kan blifwa på ordinarie stat uppförd, jemwäl densamma att i inrättningen upptagas.

Skogsstatens delaktighet i Civilstatens pensionsinrättninga.

Religionswården har under år 1874, liksom under föregående år, inom åtskilliga stift förswårats af prestbrift. Denna, ehuru i allmänhet stadd i aftagande, har dock under året wisat sig äfwen inom stift, der den tillförene icke varit anmärkningswärd.

Religionswården.

Å anledning af det under år 1873 församlade Kyrkomötets underdåniga hemställan har Kongl. Maj:t tillsatt en styrelse för ordnande och ledande af Swenska kyrkans missionswerkshet för tiden intill slutet af det år, då nästa lagtima Kyrkomöte sammanträder.

Swenska kyrkans missionswerkshet.

Härjemte har Kongl. Maj:t förordnat, att en kollekt för ifrågasvarande ändamål skall tredje Böndagen hwarje år i rikets alla kyrkor upptagas; och gjordes början härmed år 1874.

På framställning af Kyrkomötet har Kongl. Maj:t den 25 September 1874 beslutit åtskilliga förändringar i Kyrkohandboken.

Förändringar i Kyrkohandboken.

Med anledning af Kyrkomötets i underdånig skrifwelse den 7 Oktober 1873 gjorda framställning har Kongl. Maj:t upphäft Kongl. cirkuläret den 23 April 1773, angående skyldighet för den som blifwit till

Till befattning utnämning i kyrkans prestmans skyldighet att

innan embetet innehafware af presterlig befattning utnämnd att innan embete eller tillträdes af läggas ed. tjenst tillträdes eller lön derwid uppbares inför Konfistorium aflägga tros- och huldhets- samt tjenste-ed; i följd hwaraf Justitie Kanslers-embetets cirkulär af den 22 Januari 1793 beträffande skyldighet för presten att eden, skriftligen affattad, till Konfistorium insända för att derstädes förwaras samt det genom nådiga kungörelsen den 15 April 1829 fastställda formulär för ifrågawarande ed komma att förfalla.

Kyrkobyggnader.

Kongl. Maj:t har under år 1874 fastställt föreslagna ritningar till fem nya kyrkor, till torn å tre, till ändring, ombyggnad och reparation af åtta samt till altaren, predikstolar, läktare och orgelfaçader i sjutton kyrkor. Öppna bref om tillåtelse att genom kollekt och stambof insamla bidrag till kyrkobyggnaders bekostande har Kongl. Maj:t låtit för fem församlingar utfärda.

Tillämpning inom Westerbottens och Norrbottens läns Lappmarksförsamlingar af kyrkostämmoförordningen.

Sedan de hinder upphört, som hittills mött för fullständig tillämpning i Lappmarkerna af Förordningen om kyrkostämmor samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862, har Kongl. Maj:t förklarar det genom nådiga Brefwet den 5 December 1862 medgifna anstånd med tillämpning inom Westerbottens läns Lappmarksförsamlingar af samma Förordning hafwa förfallit.

Presterskapets löneinkomster.

Af de genom wederbörande nämnder enligt Förordningen den 11 Juli 1862 uppgjorda förslag till löneroglering för presterskapet har Kongl. Maj:t under sifftlidne år fastställt fjorton, deraf inom Christianstads län fyra, inom Malmöhus län fem, samt inom hwardera af Hallands, Westmanlands, Wermlands, Göteborgs och Bohus samt Blekinge län ett. De få återstående wafgjorda ärenden af detta slag äro antingen beroende på åtgärd af wederbörande nämnder eller embetsmyndigheter eller menigheter eller ock under beredning till föredragning inför Kongl. Maj:t.

Härjemte hafwa af wederbörande nämnd uppgjorda förslag till Löne-
reglering, i enlighet med nådiga Förordningen den 1 November 1872,
för presterskapet i fyra af hufwudstadens territoriella församlingar blifwit
af Kongl. Maj:t fastställda.

Sedan Riksdagen och Kyrkomötet blifwit hörde i anledning af de ^{Presterskapets}
af jerskilda kommitterade uppgjorda förslag till pensionering af enkor ^{Enke- och}
och barn efter prester och elementarlärare, har Kongl. Maj:t under den ^{Pupillkasfa.}
6 siftilidne November utfärdat reglemente för presterskapets Enke- och
Pupillkasfa. Härigenom komma efter någon tid de extra nådären wid
presterliga lägenheter att upphöra.

I anledning af underdånig framställning från Kyrkomötet, som ^{Lappmarks-}
ansett Lappmarkens inbyggare i fråga om presters tillsättning wid för- ^{pastorater.}
samlingarne böra likställas med rikets öfriga inwånare, har Kongl. Maj:t
den 25 siftilidne September i nåder förordnat, att i Lycksele, Åsele,
Fredrika, Dorothea och Böllinge pastorater, hwilkas inwånare uteslutande
eller till största delen bestå af icke Lappar, kyrkoherdarne skola tillsättas
i den ordning, som är för konsistoriella gäll bestämd.

Under den 31 Oktober 1873 anbefalde Kongl. Maj:t Kanslers- ^{Universiteten.}
embetet för universiteten att, efter wederbörandes hörande, dels inkomma
med förslag till sådan ändring i universitetens statuter, att derigenom
större säkerhet må kunna winnas att wid tillsättande af lediga profesors-
embeten sökandes förtjenst och skicklighet blifwa af sakkunniga män be-
dömda, dels oå afgifwa utlåtande, huruwida i sammanhang med ändrade
föreskrifter rörande tillsättning af profesorsembete ändring i hwad nu
finnes stadgadt om tillsättning af adjunktbesättning jemmäl bör wid-
tagas; äfwenfom Kanslersembetet bemyndigades att, dereft med anled-
ning af de förslag, som kunde komma att i berörda hänseenden afgifwas,

Wih. till Riksd. Prot. 1875. 1:a Saml. 1:a Afd. 7

Riksdags-Verättelsen.

Embetet skulle finna ändring i andra delar af univcrsitetsstatuterna erforderlig eller eljest ändamålsenlig, äfwen derom hos Kongl. Maj:t göra framställning.

Sedermera har Kongl. Maj:t under den 13 Mars 1874, uppå Kanslersembetets framställning, medgifwit, att omförmälda Kanslersembetet lemnade uppdrag singe utföras af en komité, med Herr Erkebiskopen såsom ordförande och hwilkens ledamöter i öfrigt Kanslern egde utse; och har komitén den 24 siftilidne Oktober med betänkande och förslag i ämnet till Kongl. Maj:t inkommit.

Medicinska
undervisningens
ordnande.

Till följd af Kongl. Maj:ts nådiga beslut den 12 December 1873 angående förändradt ordnande af den medicinska undervisningen i riket har, efter det wederbörande blifwit i ämnet hörda och förslag af dem afgifwits, ny stadga för de medicinska examina under den 13 siftilidne November af Kongl. Maj:t faststälts, äfwen som Kongl. Maj:t samma dag, i enlighet med Lärarekollegiets wid Karolinska Mediko-Kirurgiska Institutet framställning, för Institutet låtit utfärda nya stadgar.

Elementar-
läroverken
och Pedagogier-
na.

Wid början af siftilidne hösttermin utgjorde antalet lärjungar wid statens elementarläroverk och pedagogier 12,320.

Under år 1874 hafwa 657 ynglingar aflagt godkänd maturitets-examen mid elementarläroverken.

Lärarekandidater till ett antal af 35 hafwa under år 1874 börjat genomgå det för behörighet att söka lärarestusla wid elementarläroverken föreskrifua profär.

Chefen för byrån för den högre undervisningen har, för att på stället inhemta kännedom om läroverken och kontrollera undervisningen, under år 1874 enligt nådigt uppdrag besökt högre elementarläroverken i Skara, Wenersborg och Götcborg, femklassiga elementarläroverken i

Lidköping, Göteborg och Uddevalla samt treklassiga elementarlärarverken i Skövde, Alingsås och Göteborg.

Kongl. Maj:t har under den 29 Maj 1874, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hwad Riksdagen hemställt, funnit godt att åt wid statens elementarlärarverk anställd lärare, som förut innehafvt lärarebesättning wid enskildt elementarlärarverk, medgifwa rättighet att under wisfa wilkor och förbehåll såsom tjenstår beräkna den tid, hwarunder han wid enskildt elementarlärarverk tjenstgjort, dock ej utöfwer tio år; hwarjemte Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig Kungörelse i ämnet.

Sedan Kongl. Maj:t hos Riksdagen gjort nådig framställning om bewiljande af anslag till understöd för elementarskolor för flickor, samt Riksdagen, enligt hwad den uti skrifwelse den 16 sistlidne Maj angående regleringen af utgifterna under riksstatens åltonde hufvudtitel tillkännagifwit, anwijtat ett belopp af 30,000 kronor att under wisfa wilkor och förbehåll användas såsom understöd åt högre skolor för qwinlig ungdom, har Kongl. Maj:t under den 11 September 1874 låtit utfärda nådig Kungörelse i ämnet.

Elementar-
skolor för
flickor.

Elevernas antal utgjorde höstterminen 1874 wid folkskolelärarefeminarierna 597 och wid folkskolelärarinneseminarierna 201 eller tillhopa 798. Wid läsårets slut sistlidne wårtermin undergingo 161 manliga och 71 qwinliga elever, således tillsammans 232, fullständig afgångsexamen.

Folkunder-
visningen.

För seminarierna i Wexjö och Hernösand hafwa nya lärohus blifwit under nästlidet år färdigbyggda och för seminarierna upplåna.

De färskilda afdelningar för småskolelärarinnors bildande, hwilka med nådigt tillstånd blifwit anordnade wid Seminarierna i Stockholm och Skara, hafwa under år 1874 fortfarande warit i verksamhet.

Särskildt tillfälle har äfwen under år 1874 varit beredt wid Seminarierna i Linköping och Göteborg för äldre folkskolelärare och wid Seminarium i Lund för småskolelärare att erhålla vidare utbildning för sitt fall.

Efter erhållet uppdrag har Chefen för byrån för ärenden angående folkundervisningen verkställt inspektion under nästlidna år af Seminarierna i Stockholm, Wexjö, Lund, Göteborg, Carlstad och Hernösand.

Sedan Riksdagen i enlighet med Kongl. Maj:ts framställning bewiljat medel till inrättande af två nya Seminarier för qwinliga elever och med dem förenade afdelningar till småskolelärarinnors bildande, har Kongl. Maj:t beslutit, att det ena af ifrågawarande Seminarier skall förläggas i Falun och det andra i Kalmar samt att de nya Seminarierna skola träda i verksamhet så fort detsför erforderliga åtgärder hunnit widtagas.

Kongl. Maj:t har förordnat, att ett Seminarium för bildande af lärare och lärarinnor wid Finska småskolor skall under år 1875 upprättas i Haparanda.

Kongl. Maj:t har i nåder medgifwit en förhöjning från och med innewarande år i det genom nådiga Brefs wet den 5 Januari 1872 folkskoleinspektörer tillerkända dagtraktamente.

Enligt skolorådens berättelser, funnos wid slutet af år 1873 i hela riket, utom Stockholms stad, 10 högre folkskolor, 3,732 egentliga folkskolor, af hwilka 2,564 woro fasta och 1,168 flyttande, samt 4,143 småskolor eller tillsammans 7,885 folkuppsöftringsanstalter. Antalet barn inom skolåldern uppgick till 716,854, och af dessa underwisades 288 i högre folkskolor, 231,290 i fasta, 149,565 i flyttande folkskolor, 218,616 i småskolor, 7,237 wid allmänna lärowerk, 23,677 i enskilda skolor

samt 68,082 i hemmen. 2,578 hade till följd af naturfel och 15,521 af annan anledning under året saknat underwisning.

Folkskolorna i Stockholm bestodo år 1873, enligt öfwerstyrelsens berättelse, af 241 afdelningar med 264 lärare och lärarinnor. Antalet barn, som derstädes nämnda år underwisjades i skolor med daglig underwisning, utgjorde wid årets slut 7,821 och i sådana skolor med icke daglig underwisning 384 eller tillsammans 8,205; och underwisjades i öfriga offentliga och enskilda skolor med daglig underwisning 5,061 barn och i dylika skolor med icke daglig underwisning 3,039.

Efter det de af Kongl. Maj:t under den 26 September 1873 förordnade kommitterade afgifwit förslag till nya formulär för skolrådets berättelser har Kongl. Maj:t anbefallt samtliga Domkapitel i riket att, efter wederbörande folkskoleinspektörens hörande, afgifwa utlåtande öfwer detta förslag och i sammanhang dermed yttra sig öfwer ett annat, med ledning af nämnda förslag och med tillämpning af de grunder, som blifwit följda i afseende på elementarlärarens statistik, inom Eklesiastik-Departementet uppgjordt förslag till statistisk redogörelse för folkunderwisningen.

Såsom lönetillskott åt lärare och lärarinnor wid folkskolor och småskolor har under år 1873 af allmänna medel utgått tillsammans 1,158,639 Kr. 70 öre, samt såsom ytterligare bidrag för år 1872 ett sammanlagdt belopp af 7,117 Kr. 47 öre; och hafwa under nästlidet år 437 församlingar, som i anseende till medellöshet ej kunnat utgöra dem åliggande tillskott till sina folkskolelärares aflöning, med tillsammans 20,000 Kronor erhållit särskilda bidrag af de för sådant ändamål bewiljade medel.

För inrättande af en högre folkskola i Malmköping har Kongl. Maj:t bewiljat bidrag af allmänna medel samt fastställt reglemente för skolan.

Genom Kungörelser den 29 Maj sifflidet är har Kongl. Maj:t, i anledning af Riksdagens framställningar, dels meddelat förändrade föreskrifter beträffande folkskolelärares löneförmåner, dels ock låtit utfärda nya bestämmelser angående lönetillskott af allmänna medel åt biträdande lärare och lärarinnor wid folkskolor samt lärare och lärarinnor wid småskolor.

Under den 25 September 1874 har Kongl. Maj:t meddelat föreskrifter angående understöd för befrämjande af folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar.

I ändamål att för nedsatt pris aflätas till folkskolorna och kostnadsfritt tillhandahållas folkskolelärare-seminarierna blifwer innewarande år följande nya undervisningsmateriel att tillgå, nemligen: wäggkarta öfwer Asien, Räkneramar samt Naturhistoriska och Geologiska taflor.

Till hwarje af de utaf Lappmarks Ecclesiastikverk underhållna skolor för Lapparnes barn har blifwit öfversänd en fullständig samling af den genom Ecclesiastik-departementets försorg anskaffade undervisningsmateriel, hvarjemte anstalt fogats om öfversättning af åtskilliga läroböcker till lappiska språket.

Till folkskolorna i de Finnska församlingarna hafwa äfwenledes undervisningsmateriel samt åtskilliga på Finnska språket utgifna läroböcker blifwit öfversända.

Den af Direktionen öfwer folkskolelärares pensionsinrättning aflemnade berättelse för år 1873 gifwer wid handen att wid nämnda års slut 2,235 skoldistrikt egde delaktighet i pensionsinrättningen för tillsammans 3,240 lärareplatser. Antalet pensionstagare utgjorde wid samma tid 163 med en årlig pensionssumma af sammanlagdt 45,024 Kronor. Inrättningens kapitalbehållning uppgick wid sista räkenskapsårets slut till 758,541 Kronor 69 öre.

Med anledning af Riksdagens uti sfrifwelse den 22 Maj 1873 gjorda framställning har Kongl. Maj:t under den 23 Januari 1874 låtit utfärda nådig Kungörelse om ändring i 2, 3, 4 och 28 §§ i reglementet för folkskolelärares pensionsinrättning.

P anledning af Riksdagens framställning i sfrifwelse den 19 Maj 1874 har Kongl. Maj:t under den 25 derpå följande September tillsatt en komité med uppdrag att afgifwa utlåtande och förslag angående bildande af en pensionsanstalt för folkskolelärares enkör och barn.

Denna komité har derjemte bemyndigats att föreslå de ändringar i reglementet för folkskolelärares pensionsinrättning, hwilka till äfwen- tyrs kunde finnas nödiga, samt derwid serskildt taga under öfwerwägande frågan, huruvida pension må beredas lärare wid folkskola wid tidigare ålder, än nu eger rum, samt beräkna det årliga bidrag af statsmedel till pensionsinrättningen som för nämnda ändamål kunde erfordras. Komitén har den 16 December 1874 med betänkande och förslag till Kongl. Maj:t inkommit.

Åf det utaf Riksdagen under wisja wilkor för år 1874 anwisade anslag af 10,000 Kronor till understöd för folkhögskolor, har Kongl. Maj:t bewiljat understöd åt elfwa sådana skolor. Enligt skolstyrelsernas uppgifter uppgick antalet lärjungar wid dessa skolor under läseåret 1873 --1874 till sammanlagdt 390.

Antalet elever wid allmänna institutet för döfstumma och blinda under år 1874 utgjorde 280, deraf 208 döfstumma och 72 blinda.

Uppfostrings-
anstalter för
döfstumma och
blinda.

Åf de till understöd och uppmuntran åt mindre uppfostningsanstal- ter för döfstumma barn anwisade medel hafwa under nästlidna året bi- drag tilldelats med tillsammans 35,950 Kronor tio sådana anstalter. Antalet af de wid dem underwisade barn uppgick under året till 365.

Bereitfap
konst. och an-
tiquiteter.
Medelst lemnade understöd af anslaget till resestipendier samt läro-
böckers och lärda werks utgifwande har Kongl. Maj:t fortsarande beredt
förtjente wetenskapsidkare tillfälle dels till forskningsresor och dels till
allmångörande af deras lärda arbeten.

Under förflutna året hafwa genom Witterhets- Historie- och Anti-
quitets Akademiens försorg antiqvariska forskningsresor blifwit företagna
inom Upland, Gotland, Öland, Småland, Östergötland, Södermanland,
Gestrikland, Westergötland och Westmanland; äfvensom Akademien låtit
uppteckna och afrita fornlemningar på Öland samt undersöka grashögar
i Skåne.

Fattig-
wården.
På grund af Förordningen den 15 Februari 1855 angående er-
fättning för understöd, som af fattigwårdsfamnälle i ett af de förenade
rikena Sverige och Norge lemnas behöfwande person från det andra
riket har under år 1874, liksom tillförne, liquid mellan de båda stats-
kassorna egt rum. Af anslaget till den fattigwård inom fäderneslandet,
hvilken bör af allmänna medel bekostas, hafwa ferskilda belopp fortsa-
rande blifwit ställda till disposition af Kongl. Maj:ts Befallningshaf-
wande i Semtlands, Westerbottens och Norrbottens län, att användas
till understöd åt synnerligen behöfwande bland Lappallmogen.

Helsowården.
För åstadkommande af en förbättrad helsowård så i städerna som
på landet har Kongl. Maj:t under den 25 September 1874 låtit ut-
färda Helsowårdsstadga för riket.

Sjukhus-
wisationer.
Inspektion har under året genom Sundhets-kollegii försorg blifwit
werstald wid sju lasarett och kurchus samt wid den i Hedemora besint-
liga sjukestuga.

Sedan Riksdagen bewiljat anslag till löner åt två nya provincial-^{Provincial läkarens ämbet.} läkare, samt Sundhets-kollegium afgifwit inforbradt förslag beträffande den ena af dessa två läkaretjenster, har Kongl. Maj:t under den 2 sifflidne Oktober, i enlighet dermed, förordnat, att en provincialläkare skall anställas inom mellersta delen af Blekinge län, med tjenstedistrikt af Hjortsberga, Förkärla, Listerby, Edestads, Backaryds och Ronneby socknar jemte Ronneby köping inom Medelstads härad samt Hoby och Djejhults socknar inom Bräkne härad och med station i Ronneby köping.

Sedan Riksdagen, uppå Kongl. Maj:ts framställning anwisat en förhöjning af 3,900 Kronor i anslaget till vaccinationens befrämjande, så att samma anslag nu utgör 7,500 Kronor, har Kongl. Maj:t, i enlighet med af Sundhets-kollegium afgifwet förslag, förordnat, att tre nya vaccindepoter skola inom landet upprättas, nemligen en i hwardera af städerna Umeå, Örebro och Önköping, hvarigenom vaccindepoternas antal kommer att uppgå till 16.

Vaccinationen.

Antalet vaccinerade barn utgjorde år 1873 105,922.

Wid 1872 års utgång funnos i hela riket barnmorskor till ett antal af 1,976, af hwilka 152 woro bosatta i Stockholm, de öfriga i andra städer och på landsbygden. Under loppet af år 1874 hafwa 163 elever blifwit wid rikets tre läroanstalter för barnmorskor underwisade i allmänna förlofningskonsten och, efter med dem anställdt afgangsförhör, förklarats berättigade att utöfwa barnmorskeyrket. Bland dem hafwa 86 utgått från Stockholms läroverk, 54 från Göteborgs och 23 från Lunds. Af de sålunda utexaminerade barnmorskorna hafwa i Stockholm 44 och i Göteborg 22, hwilka samtliga gjort sig wäl kända för insigter och färdig-

Barnmorskeväsendet.

Bih. till Riksd. Prot. 1875. 1:a Saml. 1:a Afd.

8

Riksdags-berättelsen.

het i den egentliga barnmorskekonstens utöfning, äfvensom för pålitlighet och hedrande uppförande, ytterligare erhållit undervisning i den instrumentala förlofningskonsten och, sedan de wid anställdt förhör befunnits derutinnan ega behörig skicklighet, förklarats berättigade att under wisåa wilkor utöfwa jemwål denna del af förlofningskonsten.

Veterinär=
wäsendet.

Wid Veterinärinstitutet i Stockholm utgjorde år 1873 lärjungarnes antal 17, af hwilka 2 aflade fullständig veterinärexamen. Nämda år undervisades wid institutets smedja 27 hofslagarelärlingar.

Veterinärinrättningen i Skara hade samma år 13 lärjungar; 6 personer åtnjöto då derstädes undervisning af instruktionsmeden och två af dem blefwo till hofslagaregesäller utläarde. Under ferietiden erhöilo deßutom 12 socken- eller bysmeder undervisning i hofbeslagskonsten.

Kongl. Maj:t har under den 11 siftilidne September tillsatt en komité med uppdrag att afgifwa förslag angående så wål förändradt ordnande af veterinärundervisningen i riket som ock de åtgärder i öftrigt, som kunna wara af behofwet påfallade, för att bringa rikets veterinärwäsende i ett ändamålsenligt och med tidens fordringar öfwerensstämande skick. Och har komitén redan afflutat sitt arbete och med sitt betänkande och förslag i ämnet den 7 siftilidne December till Kongl. Maj:t inkommit.

Genom Kungörelse den 17 April 1874 har Kongl. Maj:t, för att förekomma spridning af sjukdomen rots bland hästar, meddelat förefskrifter angående ersättning af allmänna medel till egare af hästfkeatur, hwilket, såsom misptänkt för nämnda sjukdom, nedslagtas.

styrelse sig tilldragit sedan sista Riksdag.

59

Kongl. Maj:t förblifwer Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest
städje wälbewågen.

Stockholms Slott den 18 Januari 1875.

OSCAR.
(L. S.)

EDUARD CARLSON.
